MARIN IANCU
A.GH. OLTEANU MIHAELA SUCIU

Limba română

Caietul elevului

clasa a VII - a

Partea a II-a

Literatură

CORINT
EDUCAŢIONAL

Coperta:
Walter Riess

Desenele:
Adina Vişan

Tehnoredactare computerizată şi grafică:
Daniela Diaconescu

Redactor:
Mihai C. Udma

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Limba română: caietul elevului: clasa a VII-a. - Bucureşti: Corint Educaţional, 2014
2 vol.
ISBN 978-606-8609-58-4
Partea 2: Literatură/Marin Iancu, A.Gh. Olteanu, Mihaela Suciu. - ISBN 978-606-8609-60-7

I. Iancu, Marin
II. Olteanu, A.Gh.
III. Suciu, Mihaela

371.671:811.135.1+821.135.1.09:373.3

ISBN: 978-606-8609-60-7

Toate drepturile asupra acestei ediţii sunt rezervate
Editurii CORINT EDUCAŢIONAL,
imprint al GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

1. CARTEA – OBIECT CULTURAL

1. Formulați scurte enunțuri despre importanța cărții în viața unui elev, orientându-vă după exemplele date.

a) O lume fără cărți e un soare fără lumină, un drum fără călăuză, o săgeată fără țintă.

b) Cartea este o floare pe care sufletul o culege de pe câmpul vieții.

c) În universul cărților îi căutăm pe alții și ne descoperim pe noi înșine.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Considerați că o carte bună poate fi un prieten adevărat? De ce?

.....
.....
.....

3. Citiți din obligație sau credeți că lectura reprezintă o hrană spirituală necesară omului?

.....
.....
.....

4. Câte ore acordați săptămânal lecturii literare?

.....

5. Cum vă alegeți cărțile? Apelați la sfatul părinților, profesorilor, prietenilor sau al bibliotecarilor?

.....
.....

6. Citirea unei cărți presupune solicitarea gândirii și a imaginației. Credeți că puteți înlocui informațiile obținute prin lectură cu informațiile dobândite prin mass-media?

.....
.....
.....
.....

.....
.....

7. Exprimați-vă părerea, într-o compunere de 15 rânduri, în legătură cu șansele cărții de a redobândi locul ce i se cuvine în lupta inegală cu tentațiile micului ecran.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Rolul cărții în viața noastră este exprimat în numeroase proverbe. Dați trei exemple de proverbe despre carte.

.....
.....
.....

9. Indicați autorul următoarelor opere literare recomandate ca lectură particulară în clasele anterioare:

Întuneric și lumină .....
Singur pe lume .....
Cireșarii .....
Colț Alb .....
Cartea junglei .....

10. Precizați câte două titluri de opere literare aparținând următorilor scriitori:

Ioan Slavici .....
Mihail Sadoveanu .....
Costache Negruzzi .....
Jules Verne .....
Marin Preda .....
Jack London .....

11. Folosiți trei argumente pentru a-l convinge pe un coleg să citească o carte care v-a plăcut.

.....
.....
.....

12. Comentați îndemnul adresat de Mihail Sadoveanu copiilor de a citi pentru a-și spori frumusețea lăuntrică.

„Acuma, copile, soarbe cu sufletul curat cuvintele. Păstrează cu scumpătate învățătura și nu o lăsa, păstreaz-o, căci ea este frumusețea cea mai aleasă, avere ascunsă și tăinuită."

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. LITERATURĂ ȘI SEMNIFICAȚIE

TEXTUL LITERAR

Lumină lină

de Tudor Arghezi

1. Fascinat de lumea miraculoasă a gâzelor, Tudor Arghezi o evocă prin versul său, o aduce mai aproape de sufletul cititorului, dezvăluindu-i treptat frumusețea.

În volumul *Prisaca* (1954), T. Arghezi înfățișează viața atât de misterioasă a albinelor în mai multe poezii: *Stupul lor*, *Iscoada*, *Paza bună*, *Fetica*.

Făurar de frumuseți inimaginabile, hărăzită a aduna în zborul ei nectarul florilor și a-l transforma apoi în miere și ceară, albina și-a găsit mereu un loc privilegiat în gândurile și sufletul poetului. O dovedește și poezia *Lumină lină,* inclusă în volumul *Cuvinte potrivite* (1927).

Alcătuită din patru strofe, poezia reprezintă un monolog.

Alegeți elemente specifice unui asemenea mod de expunere, încercuind litera corespunzătoare răspunsurilor corecte.

a) folosirea pronumelor personale și reflexive (persoana a II-a, numărul singular);
b) propoziții interogative;
c) substantive în cazul vocativ;
d) verbe la modul conjunctiv.

2. În prima strofă a poeziei opoziția dintre idealul albinei și sfârșitul ei tragic este realizată prin prezența unor verbe la modul gerunziu. Identificați-le.

.....
.....
.....
.....

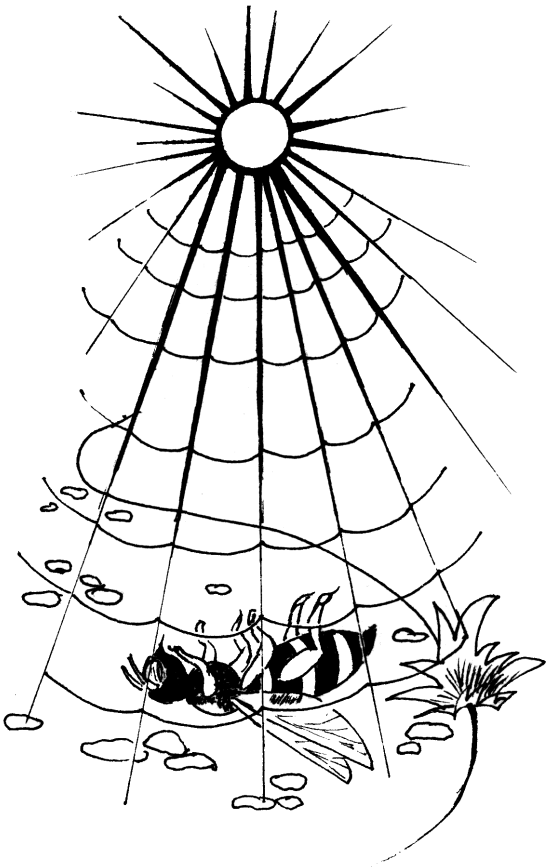

3. Moartea e cauzată de imprudența albinei, care-și începe drumul căutării cu orice risc, fără să asculte glasul prevenitor al vântului.

Verbul „a se arunca", sugerând trăirea plenară ce presupune asumarea primejdiilor, intră în relație cu metafora „plasă verde a zilei". Precizați semnificația acestei metafore.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Cuvântul *drum* apare inclus în două sintagme: „o margine de drum", „drumul cel înalt", dezvoltând semnificații diferite. Completați rândurile punctate cu alte interpretări, după modelul dat:

- „Margine de drum"
  – sfârșitul vieții
  – .....
  – .....
- „Drumul cel înalt"
  – .....
  – .....
  – .....

5. Alcătuiți familia lexicală a cuvântului *drum* (cinci derivate).

.....
.....
.....

6. Găsiți sinonimul cuvântului *tezaur* în altă strofă a poeziei.

.....

7. Selectați versurile în care poetul folosește întrebări retorice.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Înlocuiți în versul „Cum te găsești, ușoară zburătoare" epitetul antepus substantivului cu alte două epitete, păstrând ideea exprimată de poet.

.....
.....
.....
.....

9. Precizați sensul contextual al cuvântului *amorțit* și construiți două enunțuri cu alte sensuri ale acestuia:

a) .....
b) .....

10. Scrieți adjectivele derivate de la substantivele *aur* și *parfum*. Includeți-le în contexte diferite.

aur	*parfum*
.....	.....
.....	.....
.....	.....

11. Precizați modul verbelor:

să sufle: .....
să caute: .....

12. Demonstrați polisemantismul acestor verbe, înlocuindu-le în enunțurile date cu sinonimele potrivite:

a) *A căutat* prin buzunar degeaba.

.....

b) Trebuie *să*-ți *cauți* sănătatea.

.....

c) Pentru a-l descoperi pe vinovat *a căutat* prin toate satele.

.....

d) *Caută* să-ți faci datoria!

.....

e) După urcuș bătrânul *sufla* greu.

.....

f) Pentru a-și aduna luptătorii *a suflat* din corn.

.....

g) Această statuetă fusese *suflată* cu aur.

.....

h) Neștiind răspunsul, aștepta *să*-i *sufle* colegul.

.....

13. Găsiți cuvintele prin care poetul i se adresează albinei. Precizați cazul acestora.

.....
.....
.....
.....

14. Identificați verbul la modul imperativ prin care Arghezi adresează un ultim îndemn albinei. Scrieți câte două sinonime și antonime ale acestuia.

Verbul: .....

sinonime .... antonime ....

15. Transcrieți verbul care exprimă admirația poetului pentru albină.

.....

16. Precizați sentimentele generate de sfârșitul tragic al albinei.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

17. Titlul acestei poezii este o metaforă. Arătați semnificația ei, alegând varianta corectă sau găsind o altă interpretare:

a) subliniază fragilitatea, gingășia micii zburătoare;

b) marchează drumul căutării ei, aflat sub semnul luminii;

c) sugerează prăbușirea albinei, care dispare asemenea luminii înghițite de întuneric.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

18. Formulați mesajul acestei opere literare.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

19. Indicați procedeul literar la care recurge în mod deosebit poetul pentru a comunica mesajul complex al operei.

.....
.....

20. Explicați de ce recurge poetul la acest mijloc artistic.

.....
.....
.....
.....

21. Ce atmosferă sugerează ritmul și tonalitatea poeziei *Lumină lină*?

.....
.....
.....
.....
.....

22. Prin ce alte elemente de tehnică a versului sunt evidențiate ritmul și tonalitatea poeziei *Lumină lină*?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

23. Ce secvențe lirice puteți desprinde din text?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

24. Alegeți cuvintele și expresiile din poezie care exprimă evoluția sentimentului de tristețe:

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....

25. Urmăriți elementele versificației, demonstrând legătura dintre acestea și conținutul textului:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

TEST DE EVALUARE

● Citiți versurile:

Trecut-au anii ca nouri lungi pe șesuri
Și niciodată n-or să vie iară,
Căci nu mă-ncântă azi cum mă mișcară
Povești și doine, ghicitori, eresuri,

Ce fruntea-mi de copil o-nseninară,
Abia-nțelese, pline de-nțelesuri –
Cu-a tale umbre azi în van mă-mpresuri,
O, ceas al tainei, asfințit de sară.

(Mihai Eminescu, *Trecut-au anii...*)

1. Indicați figurile de stil din versurile de mai sus, precizând, în câte un enunț, rolul acestora în accentuarea sentimentului de regret și de nostalgie.

.....
.....
.....
.....

3 puncte

2. Explicați rolul adverbelor *niciodată* și *iară* în sugerarea trecerii ireversibile a timpului.

.....
.....

2 puncte

3. Extrageți din prima strofă cuvintele care evocă universul copilăriei.

.....
.....
.....

0,50 puncte

4. Elaborați câte un enunț în care cuvintele *an* (*anii*), *timp*, *doină* să fie determinate de diferite părți de vorbire (substantiv, adjectiv) cu valoare de epitet:

.....
.....
.....

2 puncte

5. Stabiliți ritmul, rima și măsura versurilor.

.....
.....
.....

1,5 puncte

Notă: Se acordă un punct din oficiu.

3. STRUCTURĂ ȘI COMPOZIȚIE

CĂLIN (FILE DIN POVESTE)

de Mihai Eminescu

(fragment)

1. Indicați cinci titluri de poezii din creația eminesciană.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Precizați două–trei trăsături ale creației eminesciene.

.....
.....
.....

3. Citiți integral poemul *Călin (file din poveste)* de Mihai Eminescu. Indicați fragmentul care v-a plăcut cel mai mult.

.....
.....
.....
.....
.....

4. Transcrieți două dintre titlurile creației populare ce au stat la baza unor opere esențiale ale creației eminesciene:

a) .....
b) .....

5. Explicați în două–trei enunțuri de ce Mihai Eminescu își denumește poemul *Călin (file din poveste).*

.....
.....

6. Identificați aliterațiile din versurile:

a) „O rază te-nalță, un cântec te duce,
Cu brațele albe pe piept puse cruce,
Când torsul s-aude l-al vrăjilor caier
Argint e pe ape și aur în aer."

(M. Eminescu, *Mortua est!*)

b) „Vâjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie...
Urlă câmpul și de ropot și de strigăt de bătaie!"

(M. Eminescu, *Scrisoarea III*)

c) „Voinicii cai spumau în salt
Și-n creasta coifului înalt
Prin vulturi vântul viu vuia,
Vreun prinț mai tânăr când trecea
C-un braț în șold și pe prăsea
cu celălalt."

(G. Coșbuc, *Nunta Zamfirei*)

a) .....

b) .....

c) .....

7. Găsiți asonanțele din următoarele versuri:

a) „De bucle-ncungiurată, blondine, unduind,
Pe fruntea cea umbrită de bucle de argint."

(M. Eminescu, *La Heliade*)

b) „Mai am un singur dor:
În liniștea serii
Să mă lăsați să mor
La marginea mării."

(M. Eminescu, *Mai am un singur dor*)

c) „Și pentru cine vrei să mori?
Întoarce-te, te-ndreaptă
Spre-acel pământ rătăcitor
Și vezi ce te așteaptă."

(M. Eminescu, *Luceafărul*)

d) „Sara pe deal buciumul sună cu jale,
Turmele-l urc, stele le scapără-n cale,
Apele plâng, clar izvorând în fântâne,
Sub un salcâm, dragă, m-aștepți tu pe mine."

(M. Eminescu, *Sara pe deal*)

a) .....

b) .....

c) .....

d) .....

8. Delimitați în trei secvențe (tablouri) fragmentul prezentat în manual din poemul *Călin (file din poveste)*. Definiți fiecare secvență.

a) .....
b) .....
c) .....

9. Selectați din primul tablou al poemului *Călin (file din poveste)* elementele naturii întâlnite frecvent și în alte creații eminesciene.

Elemente ale naturii	*Exemplificări*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

10. Dați exemple din text care sugerează cadrul de basm al unei naturi feerice.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

11. Descoperiți tipul imaginilor folosite în descrierea pădurii de argint, pornind de la exemplele oferite:

Tipul imaginilor	*Exemple din text*	*Figuri de stil*
Imagini vizuale	„Codri de aramă“	epitet
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

12. Dați exemple de patru personificări și comentați sugestiile pe care vi le oferă prezența acestora în descrierea cadrului naturii.

Exemple de personificări	*Sugestii*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

13. Selectați enumerațiile dintr-un tablou al poemului, precizând semnificația acestora:

Enumerații/exemplificări	*Semnificația*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

14. Dați exemple de cinci inversiuni poetice și explicați efectul stilistic obținut astfel.

Inversiuni/exemplificări	*Efect stilistic*
a)	.....
b)	.....
c)	.....
d)	.....
e)	.....

15. Numiți personajele care participă la nunta împărătească.

.....

.....

.....

.....

16. Distingeți elementele fabuloase de cele reale din tabloul nunții împărătești:

Elemente fabuloase (specifice basmului)	*Elemente reale*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

17. Indicați figurile de stil folosite în realizarea portretului miresei.

Figuri de stil	*Exemplificări*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

18. Identificați elementele descriptive și narative în prezentarea nunții gâzelor:

Elemente descriptive	*Elemente narative*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

19. Care sunt participanții din lumea micilor viețuitoare la nunta fluturelui și a viorelei?

Participanții	*Exemplificări*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

20. Transcrieți versurile în care alaiul micilor viețuitoare este descris în mod hiperbolic.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

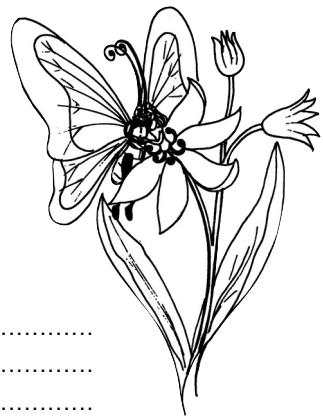

21. Enumerați elementele de ceremonial tipice nunții țărănești prezente în această secvență.

.....
.....
.....

22. Precizați două–trei asemănări existente între alaiul de nuntă al gâzelor și o nuntă țărănească.

.....
.....
.....

23. Transcrieți secvența în care este prezentată participarea aștrilor la desfășurarea ceremonialului nunții.

.....
.....
.....
.....

24. Transcrieți versurile în care este descrisă mulțimea oaspeților, numind procedeul artistic folosit.

.....
.....
.....
.....
.....

25. Explicați sensurile expresiilor și denumiți procedeele stilistice prezente:

a) „mândra glăsuire a pădurii de argint"

.....
.....

b) „pare că și trunchii vecinici poartă suflete sub coajă"

.....
.....

c) „a popoarelor de muște sărbători murmuitoare"

.....
.....

d) „până văd păienjenișul între tufe ca un pod"

.....
.....

26. Redactați o compunere despre nunta gâzelor din poemul *Călin (file din poveste)* de M. Eminescu.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....

27. Descoperiți figurile de stil din primele zece versuri ale fragmentului reprodus în manual din *Călin (file din poveste)*.

.....
.....
.....
.....

28. Numiți elementele definitorii ale unei opere literare.

.....
.....

29. Definiți opera literară.

.....
.....
.....
.....

30. Dați alte exemple de opere literare:
a) după modul de comunicare:
– orale (populare): .....
.....
.....
.....
– scrise (culte): .....
.....
.....
.....
b) după modul de structurare a ideilor:
– epice: .....
.....
.....
.....
– lirice: .....
.....
.....
.....

31. Demonstrați că poemul *Călin (file din poveste)* de Mihai Eminescu este o operă literară.

.....

.....
.....
.....
.....

32. Definiți metafora.

.....
.....
.....
.....

33. Realizați o scurtă compunere pornind de la metafora „cuibar rotind de ape". Dați compunerii un titlu adecvat.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

34. Desprindeți din poemul *Călin (file din poveste)* elemente prin care să demonstrați că această creație literară este o descriere în versuri.

.....
.....
.....
.....
.....

35. Definiți descrierea în versuri.

.....
.....
.....
.....

36. Dați exemple de alte opere literare bazate pe descrierea în versuri.

.....
.....
.....
.....

37. Citiți poezia *Nunta în codru* de George Coșbuc și realizați o scurtă comparație între această poezie și *Călin (file din poveste)* de Mihai Eminescu.

.....
.....
.....
.....
.....

38. Alcătuiți o compunere în care să evocați personalitatea lui Mihai Eminescu, raportându-vă la câteva elemente care definesc universul creației sale lirice. Valorificați, în acest sens, și următoarele afirmații ale lui Nichita Stănescu:

CONCEPTUL DE EMINESCU

„Geniu" este poate unul dintre cuvintele cele mai ciudate și mai încăpătoare. Ca noțiune el are un înțeles (paradoxal) mai degrabă afectiv. Aproape că nu este o noțiune. Cuvântul în accepția lui modernă, dacă nu mă înșel, a fost inventat de romantici și într-un fel îi și definește. Vechii foloseau mai degrabă cuvântul „marele", sau „divinul", „minunatul", „sublimul", „fericitul" etc. Dintre toate elogiile maxime restrânse la un cuvânt, „geniu" este cel care a prins cel mai mult.

Asta poate și pentru că școlile mai noi de artiști nu s-au ostenit să-și inventeze un superlativ. De natură pur romantică, cuvântul „geniu" și-a depășit înțelesul primordial și în spirală superioară, dar și în spirală inferioară.

Când spunem „Eminescu este un geniu", folosim expresia în sensul ei cel mai nealterat, aproape nenoțional, aproape afectiv. De ce? Pentru că indiferent de expresia „geniu" însuși numele de „Eminescu" devine (a devenit) criteriul cel mai înalt de apreciere. Nu prea mulți, dar nici prea puțini poeți ai literaturii noastre au fost comparați în mod nemijlocit cu Eminescu. Mai mult decât atât, suprema încoronare a poetului de talent de după Eminescu a fost aceea de a fi declarat „un nou Eminescu". De ce? Nu știm de ce. Bănuim însă: omul, opera și epoca s-au identificat absolut, s-au identificat în tot ceea ce reprezenta nou, dinamic și în naștere. Adică în creație. Pentru literatura noastră, Eminescu este un concept.

(Nichita Stănescu, *Cartea de recitire*)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

39. Identificați figurile de stil din versurile următoare:

CÂNTECUL BRADULUI

de L. Blaga

Subt ursa mare, surpat de bureți,
neatins de om, neajuns de ereți,
bătrân, bătrân, în imperiul meu
bradul bărbos străjuiește mereu.

Lichene și bube și viespi îl cuprind.
Păianjenii sfinți prin cetini se-ntind.
La un veac, tot la un veac, din înalt
mi-l lovește în creștet fulgerul alb.

Stă între zodii și țară un brad.
Sărutare de fulger – crengile ard.
Dar iată, se scutură numai de scrum,
și flamura-i nouă și fără de-ajun!

Mistrețul poveștilor iară și iar
încearcă de scoarță prasele de var.
Și făr de-asfințit în imperiul meu
tânărul brad străjuiește mereu.

.....
.....

ÎNTREBĂRI CĂTRE O STEA

de L. Blaga

Stea, care subt carul cel mare abia licărești
nedumerită-ntre șapte lumini, a cui stea ești?

Ești steaua lui Verde-mpărat – duhul nemântuit?
Ce sărbătoare scutești? Ce ceas împlinit?

Aperi un mare mormânt, sau vreo apă vindecătoare?
Păzești un norod, o cetate, sau numai o floare?

Peste ce suflet, peste ce sfinte recolte
veghezi mistuită subt vinete bolte?

De ești a mea, păzindu-mi anul și vatra,
n-aruncă nimenea după tine cu piatra?

.....
.....

CUIB DE RÂNDUNICĂ

de L. Blaga

În cuibul de-argilă, subt streșini,
stau puii – ghirlandă
de capete. Hei, departe ei cată,
departe în landă.

Peste câmp cu miros de lavandă
o ține în zbor, așteaptă,
de-a dreptul din soare venind.
muma, muma-săgeată.

Pe marginea cuibului
șase guri deodată
c-un pocnet corola-și deschid.
Astfel răsfrânge un zid
ecoul târziu al Genezei.

.....

.....

MUNȚI ȘI NORI

de L. Blaga

Munții s-au făcut
când Norii de la început
s-au dezbrăcat de greul plumb,
de greul lut.

Munții s-au făcut când Norii,
dorind să fie călători și ușori,

și-au lepădat sub ei, în vânt,
povara de pământ.

De-atunci Munții stau,
grămezi de plumb, grămezi de lut
și cată către zile de-nceput.

.....

.....

FACEREA LUMII. BALET PE ȘAPTE SILABE

de Tudor Arghezi

Când a fost, la început,
Nu era nimic făcut.
Lumea toată era goală,
Ca o tidvă, ca o oală.
Era noapte peste tot,
Ca-n cutia cu compot.
Era ceață,
Ca-n borcanul cu dulceață.
Și tăcere,
Ca într-un hârdău cu miere.

Pe atuncea, Dumnezeu,
Singur, o ducea cam greu.
Ar fi vrut să vadă soare
Că apune și răsare
Și să stea întotdeauna

Măcar de vorbă cu luna.
Ar fi vrut și el, săracul,
Să asculte pitpalacul,
Ciocârlia, pițigoiul
Și câmpia cu cimpoiul.
Dar în noaptea asta chioară
Nu era o cioară!

N-avea nici pe cin' să certe
Și n-avea nici cui să ierte.
Pentru că, vedeți,
Nu erau băieți;
Nici mici
Ca niște pici;
Nici mari
Ca niște strengari.
Și nu erau nici rochițe,

Adică fetițe,
Cu zulufi și cosițe.
Seara, -ngenunchiat în pat,
Nu era nici-un băiat
Și nici-o fată
Cu rugăciunea neînvățată.

Pentru ce? Pentru că zic:
Nu era încă nimic!
Și, de bună seamă,
Cum ar fi fost ceva fără mamă?
Fără mamă și fără tătuc
Nu se poate face nici-un papuc.
Și nici bomboane și jucării
Nu erau. Fiincă nu erau copii.
Dar Dumnezeu s-a pus
Să lucreze colo, sus.
A luat o foarfecă odată
Și hârtie neliniată.
A luat un ghem de sfoară
Și i-a dat drumul afară,
Din cer în mare,
Și scoase soarele cât o căldare.
A luat clei și pap
Și a făcut un crap.
Și pe lângă clei
A luat o pungă cu scântei.
Și făcu și luna
Și stelele, una și una.
Căci, uitasem, pasămite,
Niște foarfeci ruginite
Și niște materiale,
Niște mucavale,
Niște cocă, niște glomotoace,
Niște prafuri, cu care Sfinția-Sa
n-avusese ce face.
Și cam fără ca să vrea
Făcu omul după stea,
Făcu struguri pentru om,
Și așa, pom lângă pom,
Flori cu flori și ape-n ape,
Totul gata fu aproape.
Dumnezeu făcu, Vasile,
Lumea toată-n șase zile.
Și după trei săptămâni
Se frecă pe mâini,
Mulțumit
Că a isprăvit (...)

.....
.....
.....
.....

CIOARA

de G. Topîrceanu

Câmpul alb, ca un cearșaf,
Până-n zări se desfășoară...
Sus, pe-un stâlp de telegraf,
S-a oprit din zbor o cioară,

Nemișcată-n vârf de par
Ca o acvilă pe-un soclu,
Oacheșă ca un hornar
Și macabră ca un cioclu;

Neagră ca un as de pică,
Subt nemărginitul cer;
Singuratică și mică
Cât o boabă de piper;

Gârbovă ca o feștilă
Într-un cap de lumânare;
Ca o mutră imobilă
De harap cu nasul mare,

Dar sinistră și pârlită
De la coadă până-n plisc,
Ca o pajură trăsnită
Într-un vârf de obelisc;

Încrustată-n atmosferă
Ca un ou de ciocolată;
Amărâtă și stingheră
Ca o prună afumată;

Cu alura interlopă
Ca un muzicant în frac,
Cuvioasă ca un popă
Și smolită ca un drac;

Demnă, ca un om celebru;
Mistică și fără chef
Ca un basorelief
De pe-un monument funebru;

Incomodă-n soare, ca
Un gunoi în ochi; nefastă
Ca un *chibiț* ce-ți stă-n coastă
La un joc de bacara;

Suspendată ca o notă
Pe un portativ gigant,
Slută, ca o hotentotă
Părăsită de amant;

Mică-n mijlocul naturii
Ca un fir de praf de pușcă;
Neagră cum e cerul gurii
La un câine care mușcă;

Cruntă ca o vânătaie
Cauzată-n *match* de box;
Ca un bulgăre de cox
Care-a stat o noapte-n ploaie;

Resemnată, ca-n vitrină
O reclamă pentru vulg,
Și ușoară ca un fulg
De funingine-n lumină;

Tristă ca un crep de doliu
În văzduhul diafan, –
Ca un punct aerian
Pe-al zăpezii alb orgoliu;

Stranie ca un ponos
Al priveliștei de cretă;

Solitară și cochetă
Ca un cuc de abanos;

Neagră, ca o muscă-n lapte,
Și fantastică-n contur,
Ca un miez adânc de noapte,
Cu lumină împrejur;

Fină ca o acadea
De țiței topit la soare;
Prinsă-n falduri de ninsoare
Ca un fiong de catifea;

Ireală, ca un duh
Cu penajul ei feeric, –
Ca o cupă de-ntuneric
Răsturnată în văzduh;

Gravă ca o rugăciune
Și posomorâtă ca o
Figurină de cărbune
Cu nuanțe de cacao;

Tragică, ca o emblemă
A obștescului sfârșit;
Sumbră ca o anatemă
Aruncată-n infinit;

Mută-n liniștea câmpiei
Ca un bloc de piatră arsă;
Ca un ghem de beznă toarsă
Din fuiorul veșniciei, –

Atârnând de bolta goală
Ca un uger de catran
Unde pruncii lui Satan
Vin, plângând, să sugă smoală;

Piază-rea, ca un blestem
Azvârlit așa-ntr-o doară
Creatorului suprem, –
Și banală... ca o cioară!

.....
.....
.....

4. STRUCTURI NARATIVE

NUVELA

DOUĂ LOTURI

de I.L. Caragiale

Studiul textului

Exerciții de vocabular

1. Indicați forma literară a cuvintelor subliniate în citatele de mai jos. Alcătuiți, apoi, câte un enunț cu fiecare formă literară identificată.

a) „La amândouă am câștigat loturile mari! *ale* mari de tot!"

b) „*O fetică* zdrențuită vine *să deschiză.*"

c) „Cu ea eram la băcănie când le-am cumpărat. *Țiu* minte bine..."

d) „– Unde sunt farfuriile"... Voi să *văz* farfuriile!"

a) .....

b) .....

c) .....

d) .....

2. Folosindu-vă de un dicționar, explicați înțelesul următoarelor expresii:

a) *a sta într-un peș*

... .

.....

b) *a pune mâna-n foc*

... .

.....

c) *a da brânci*

... .

.....

d) *din cale-afară*

... .

.....

e) *a-și da cuvântul (de onoare)*

... .

.....

f) *a învăța (pe cineva) minte*

... .

.....

g) *a avea (a nu avea) habar*

.....

.....

3. Identificați neologismele din citatele de mai jos:

a) „Mai bătu o dată, tot așa de discret."

.....

b) „Șezu cât șezu, meditând un discurs bine simțit."

.....

c) „Surâzând de această reminiscență vizuală..."

.....

d) „... așterne cu mână sigură, pe o coală de hârtie ministerială, următoarea compoziție, care, sub forma-i laconică, ascunde atâta bogată ironie."

.....

4. Alegeți cinci neologisme dintre cele identificate mai sus și formulați, cu fiecare, câte un enunț:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

5. Indicați sinonime pentru cuvintele subliniate în citatele următoare:

a) „...se poate să fii așa de *indiferent*?" .....

b) „*mijea* bine de ziuă, când d. Lefter..." .....

c) „...se încheie la jiletcă *fără pripă.*" .....

6. Formulați câte un enunț cu fiecare sinonim identificat în exercițiul de mai sus.

a) .....

b) .....

c) .....

7. Explicați cum s-au format cuvintele:

a însemna .....

curticică .....

geamlâc .....

berărie .....

învoială .....

8. Formulați câte un enunț cu fiecare cuvânt de bază al derivatelor din exercițiul anterior:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Exerciții morfo–sintactice

1. Identificați, în opera literară *Două loturi*, câte trei substantive care numesc:
a) fenomene ale naturii: .....
....
b) acțiuni: .....
....
c) stări sufletești: .....
....

2. Identificați interjecțiile, substantivele în vocativ și verbele la imperativ din citatele de mai jos. Motivați rolul lor în stabilirea relațiilor dintre personajele aflate în dialog:

„– Vai de mine! boiarule, zice bătrâna... N-are Țâca obiceiul...

– Haide! nu mai lungi vorba, comandă d. căpitan Pandele, ș-aprinde! cât vrei să mă ții în picioare?"

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Identificați, în textul nuvelei, trei propoziții eliptice:
a) .....
b) .....
c) .....

Exerciții de ortografie și de punctuație

1. Identificați semnele de ortografie și de punctuație din citatele de mai jos (**a** sau **b**, la alegere) și explicați funcția lor:

a) „– Statul nu plătește impiegații, ca să facă beții noaptea și ziua să zacă – uite ce prăpădit ești! – în loc să vie la datorie... M-auzi?... Mergi de-mi adu dosarul!"

b) „– Asta e culmea!... culmea!... strigă d. Lefter, ștergându-și fruntea de sudoare."

.....
.....
.....
.....
.....

Interpretarea textului

1. Precizați împrejurările de timp (a) și de loc (b) ale evenimentelor din opera literară *Două loturi*.

a) .....
.....
.....
.....
b) .....
.....
.....
.....

2. Enumerați diferitele locuri în care se petrec evenimentele:

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....
e) .....

3. Clasificați personajele din opera literară *Două loturi* în funcție de participarea lor la evenimentele relatate:

a) personaje principale
.....
b) personaje secundare
.....
c) personaje episodice
.....

4. Precizați, prin încercuire, modurile de expunere folosite cu precădere de autor:
a) narațiunea;
b) dialogul;
c) descrierea;
e) monologul.

5. Apreciați succint consecințele folosirii modurilor de expunere în *Două loturi*:
a) *narațiunea* are ca urmare .....
.....
.....
.....

b) *dialogul* îl ajută pe autor să .....
.....
.....
.....

6. Delimitați, în textul operei literare *Două loturi*, momentele subiectului:
a) expoziționea .....
.....
.....
.....
b) intriga .....
.....
.....
.....
c) desfășurarea acțiunii .....
.....
.....
.....
d) punctul culminant .....
.....
.....
.....
e) deznodământul .....
.....
.....
.....

7. Identificați trei situații conflictuale în nuvela *Două loturi*:
a) .....
.....
b) .....
.....
c) .....
.....

8. Precizați întâmplarea care declanșează rezolvarea conflictului dintre Lefter Popescu și d-l Georgescu, șeful său.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. Explicați comportamentul lui Lefter Popescu de-a lungul evoluției sale în nuvelă. Susțineți-vă afirmațiile cu citate din textul operei:

a) față de consoartă .....
.....
.....

b) față de țigănci .....
.....
.....

c) față de șeful său .....
.....
.....

d) în fața bancherului .....
.....
.....

10. Explicați sentimentele pe care le aveți sau le-ați putea avea față de personajele nuvelei *Două loturi*: dragoste, milă, admirație, respingere, alte sentimente. Aduceți argumente în sprijinul răspunsurilor date:

a) dragoste .....
.....
.....
.....
.....

b) milă .....
.....
.....
.....
.....

c) admirație .....
.....
.....
.....
.....

d) respingere .....
.....
.....
.....
.....

e) alte sentimente .....
.....
.....
.....

11. Alcătuiți o scurtă compunere în care să prezentați imaginea pe care v-ați făcut-o despre Lefter Popescu.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

12. Demonstrați, într-o compunere, că opera literară *Două loturi* de I.L. Caragiale este o nuvelă.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

13. Citiți în întregime nuvela *Popa Tanda* de Ioan Slavici. Alcătuiți, apoi, o scurtă compunere în care să caracterizați personajul principal din acea nuvelă.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

MOROMEȚII

de Marin Preda

1. În opera literară *Morometii* este înfățișată viața satului din Câmpia Dunării înaintea celui de-al doilea război mondial.

Universul operei se compune din numeroase episoade, iar acțiunea se desfășoară pe mai multe planuri, scriitorul prezentând destinul familiei Moromete, dar și relațiile umane la nivelul colectivității rurale, ocupații și obiceiuri specifice vieții țărănești: plecarea și întoarcerea de la câmp, reunirea familiei la cină, secerișul, călușul, hora și altele.

Capitolul I al romanului începe cu descrierea membrilor familiei Moromete după întoarcerea lor de la câmp. Cei trei fii ai lui Moromete, Paraschiv, Achim și Nilă, își caută un loc de odihnă. Mișcările acestora sunt urmărite de scriitor în detaliu, folosind verbe diferite.

a) Identificați-le și precizați timpul lor.

.....

.....

.....

b) Exprimați-vă părerea în legătură cu gesturile lor și semnificațiile acestora.

.....

.....

2. Ilie Moromete, personajul principal al operei, este un țăran cu o personalitate puternică. Rămas singur în bătătura casei, după plecarea celorlalți, pare a stăpâni prin prezența sa spațiul înconjurător. Fire comunicativă, el iese la podișca din fața casei dornic să discute cu cineva. Nu pare încântat de apariția vecinului său, Bălosu.

Transcrieți paragraful în care este înfățișată nemulțumirea lui Moromete.

.....

.....

.....

3. În discuția cu Tudor Bălosu se remarcă abilitatea lui Ilie Moromete de a-și ascunde adevăratele gânduri și sentimente, el reușind să se abată de la subiectul propus de interlocutorul său pentru a câștiga timp și a-i descoperi acestuia intențiile. Scriitorul utilizează două moduri de expunere. Precizați-le și arătați rolul lor.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Bun cunoscător al sufletului țăranului, Marin Preda reușește să dezvăluie neliniștea personajului. Vestea referitoare la cei trei fii pe care i-o dă Scămosu lui Ilie Moromete îl rănește atât de puternic, încât rămâne încremenit într-o tăcere adâncă.

Evidențiați mijloacele artistice folosite și semnificația lor.

.....

.....

.....

.....

.....

5. Identificați două substantive aflate în relație de sinonimie care se repetă în același enunț, sugerând intensitatea neliniștii personajului. Arătați rolul epitetelor care determină aceste substantive.

.....

.....

6. Strigătul de durere al tatălui care se simte înșelat de propriii săi copii se convertește în șoaptă. Scăderea intensității glasului marchează dezamăgirea, istovirea interioară. Cuvintele zboară pe un drum al înstrăinării, fără țintă.

Propozițiile scurte, interogative, punctează răsucirea dureroasă a unui pumnal în sufletul celui care-și pusese atâtea speranțe în copiii deveniți, pe neașteptate, trădători.

Identificați pasajul în care este exprimată această idee. Completați cu noi interpretări, pornind de la sugestiile date mai sus.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. În clipele de grea cumpănă când trebuie să judece atitudinea fiilor, în cuvintele tatălui se observă o ironie amară: „Dacă veneau să-mi spună: «Mă, noi vrem să fugim de acasă», crezi că i-aș fi împiedicat eu, Scămosule? «De ce să fugiți, frățioare? le-aș fi spus. Încet nu puteți să mergeți?»"

Ce trăsătură a personajului se desprinde?

Alegeți varianta potrivită:

a) puterea de a depăși o durere copleșitoare;

b) simțul umorului;

c) inteligența;

d) capacitatea de a se resemna.

8. Închiderea în sine a lui Moromete, înstrăinarea de cei din jur capătă accente dramatice. Când Catrina, soția lui, încearcă să-l scoată din această stare, devine agresiv, exteriorizându-și revolta acumulată în timp.

Arătați modalitățile de exprimare a acestei atitudini, referindu-vă la:

- tonul folosit;
- gesturile amenințătoare;
- modificarea fizionomiei.

.....
.....
.....
.....

9. Precizați sinonimele cuvintelor:

a urla = ... a pieri = ...
spaimă = ... a izbuti = ...
poruncitor = ... schimonosit = ...
a amuți = ... groaznic = ...

Construiți enunțuri cu trei dintre cuvintele date mai sus.

.....
.....
.....

10. Remarcați referirea simetrică la timpul desfășurării acțiunii în primul și în ultimul capitol al romanului. Timpului „răbdător" de la început îi corespunde o viață relativ liniștită a personajului principal, care, deși e măcinat de griji nenumărate și se confruntă cu dificultăți materiale, contemplă lumea cu detașare, încercând să se situeze deasupra necazurilor.

Spre sfârșitul romanului timpul devine agresiv, precipitând evenimentele. Prezentați schimbările survenite în viața și în atitudinea lui Ilie Moromete, așa cum se desprind din ultimul capitol, într-o compunere de 20 de rânduri. Găsiți un titlu potrivit.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

11. Dezlegați rebusul următor și completați tabelul de mai jos cu literele găsite în căsuțele numerotate în ordine alfabetică. Veți descoperi titlul unui roman al lui Marin Preda.

Orizontal:

1. Sinonim pentru *dezamăgire.*
2. Antonimul substantivului. *venire.*
3. Sinonimul substantivului *neliniște.*
4. Specie a genului epic de mare întindere, cu acțiune complexă.
5. Substantiv aparținând aceleiași familii lexicale ca și verbul *a sfida.*
6. Participiul verbului *a ataca.*
7. Paronimul cuvântului *plus.*

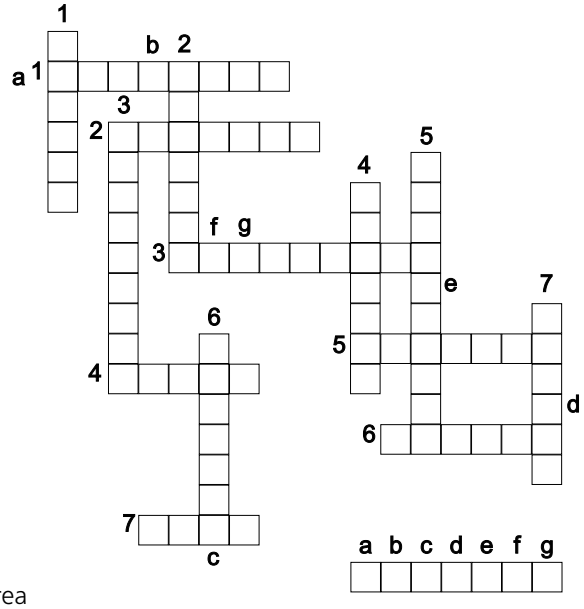

Vertical:

1. Valoarea morfologică a cuvântului *maximul* în text.
2. Paronimul cuvântului *premiant.*
3. Funcționar însărcinat cu încasarea impozitelor și taxelor.
4. Personaj care îi dezvăluie lui Moromete vestea fugii fiilor săi.
5. Sinonim neologic pentru *negustor.*
6. Avuție sub formă de bani sau mărfuri.
7. Diminutivul substantivului *față.*

5. STRUCTURI ȘI FORME LIRICE

IMNUL

DEȘTEAPTĂ-TE, ROMÂNE!

de Andrei Mureșanu (1816–1863)

1. Numiți atmosfera în care Andrei Mureșanu a scris poezia *Un răsunet*, răspândită apoi pe foi volante sub titlul *Deșteaptă-te, române!*

.....
.....

2. Identificați în versurile poeziei *Deșteaptă-te, române!* cuvinte și construcții în măsură să exprime puternica legătură sufletească dintre poet și poporul român:

Substantiv (la vocativ)	....
Adjective posesive (provenite din pronume la persoana a II-a)	„dușmanii tăi" ....
Pronume personale	„te-adânciră" .....
Pronume reflexive	„înalță-ți" .....
Verbe la modul imperativ	„deșteaptă-te" ....
Verbe la modul conjunctiv	„să se închine" ....

3. Selectați din cele 11 strofe ale poeziei termenii ce pot fi grupați într-o serie antitetică:

deșteaptă-te / ..... *acum* / .....
somn / ..... *sclavie* / .....
viață / ..... *frați* / .....
....

4. Transcrieți versurile în care apare imaginea–simbol a mamei văduvite.

.....
.....
.....
.....

5. Explicați legătura dintre imaginea–simbol a mamei și destinul patriei române.

.....
.....
.....

6. Transcrieți versurile în care apar următoarele figuri de stil:

a) comparație:

.....
.....

b) enumerație:

.....
.....

c) personificare:

.....
.....

d) hiperbolă:

.....

.....

e) repetiție:

.....

.....

7. Explicați semnificația titlului poeziei *Deșteaptă-te, române!* de A. Mureșanu.

.....

.....

.....

8. Dați exemple de imagini poetice care v-au impresionat. Motivați-vă alegerea.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Numiți personajele care au devenit simboluri în istoria națională, evocate de Andrei Mureșanu în poezia *Deșteaptă-te, române!*

.....

.....

10. Transcrieți și comentați versurile în care poetul se adresează direct neamului românesc.

.....

.....

.....

.....

11. Descoperiți în poezie cuvintele care sugerează starea de robie a poporului român.

.....

.....

.....

.....

.....

12. Desprindeți ideea poetică de bază din poezia lui Andrei Mureșanu.

.....

.....

13. Selectați cuvintele și construcțiile poetice prin care sunt exprimate ideile de bază ale poeziei *Deșteaptă-te, române!*

.....

.....

.....

14. Dați definiția imnului, ca specie a genului liric.

.....

.....

.....

.....

15. Desprindeți elementele care justifică apartenența poeziei *Deșteaptă-te, române!* la specia literară de imn.

.....

.....

.....

.....

16. Argumentați, într-o scurtă compunere, faptul că poezia *Deșteaptă-te, române!* de Andrei Mureșanu a devenit imnul național al poporului român.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17. Dați exemple de creații reprezentative pentru specia literară de imn, din literatura română și din literatura universală:

a) literatura română: .....

.....

.....

b) literatura universală: .....

.....

.....

18. Citiți versurile următoare și desprindeți din structura acestora accentele imnice:

La poalele Carpaților,
Sub vechiul tău mormânt,
Dormi, erou al românilor,
O, Ștefan, erou sfânt!
Ca sentinelele falnice
Carpații te păzesc,
Și de sublima-ți glorie
Cu secolii șoptesc.

Când tremurau popoarele
Sub aprigii păgâni,
Tu le-apărai cu brațele
Vitejilor români.
Cu drag privindu-ți patria
Și moartea cu dispreț,
Măreț în sânul luptelor,
Și-n pace-ai fost măreț.

În cer apune soarele
Stingând razele lui,
Dar într-a noastre suflete
În veci tu nu apui!
Prin negura trecutului,
O! soare-nvingător
Lumini cu raze splendide,
Prezent și viitor.

În timpul vitejiilor,
Cuprins de-un sacru dor,
Visai unirea Daciei
Cu-o turmă și-un păstor;
O! mare umbră-eroică,
Privește visul tău:
Uniți suntem în cugete,
Uniți în Dumnezeu.

La poalele Carpaților,
La vechiul tău mormânt
Tot în genunchi, O! Ștefane,
Depunem jurământ:

„Un gând s-avem în numele
Românului popor,
Aprinși de-amorul gloriei
Și-al patriei amor!"

(Vasile Alecsandri,
Imn lui Ștefan cel Mare)

19. Asociați versurile de mai sus celor din creația populară închinate figurii voievodului român, intrat în legendă prin dragostea față de patrie și prin eroismul său.

.....
.....
.....
.....
.....

20. Descoperiți în versurile de mai jos elemente de imn.

Stăpâne, care luminezi întunericul, care deschizi
Ochii celor cu capul negru
Zeule milostiv, care îndrepți pe cei îndoiți și
susții pe cei slabi,
La lumina ta așteaptă zeii cei mari
Anunnakii cu toții împreună privesc fața ta.
În chip minunat călăuzești tu limbile, întocmai
ca o ființă vie,
Sculate sunt căpeteniile lor privind lumina

Soarelui;
Îndată ce tu răsari, ei chiuie și fluieră.
Tu ești lumina până la marginile cerului
îndepărtat,
Tu ești lumina a cât se poate prinde cu ochii pe
întinsul pământ;
Îndată ce te zăresc, se bucură mulțimile oamenilor.
.....

(*Imn către Zeul-Soare*. Din literatura asiro-babiloniană. Fragment.
Traducere: T. Negoiță)

- vocative .....
- repetiții .....
- invocația .....
- verbe la prezent .....

ODA

PATRIA ROMÂNĂ

de George Coșbuc

1. Numiți cele mai importante volume de versuri ale lui George Coșbuc.
.....
.....

2. Ce teme ale poeziei lui George Coșbuc cunoașteți?

Teme	*Exemple de poezii*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

3. Indicați elementele care se repetă în fiecare strofă din poezia *Patria română*.

Strofa I	.....	.....
	.....	.....
Strofa II	.....	.....
	.....	.....
Strofa III	.....	.....
	.....	.....

4. Indicați cele trei perspective prin care este definită patria.

.....
.....
.....

5. Numiți evenimentele devenite puncte de referință în istoria națională menționate în poezia *Patria română*.

Evenimentele istorice	*Exemple de versuri*
a)	.....
.....	.....
.....	.....
b)	.....
.....	.....
.....	.....
c)	.....
.....	.....
.....	.....

6. Care sunt cuvintele derivate de la *patrie*?

.....

7. Găsiți în text patru cuvinte derivate și explicați cum s-au format.

....
....
....
....

8. Indicați figura de stil prezentă în construcțiile:
„mândră Românie" .....
„patria cea dragă" .....

9. Numiți componentele de ordin material și spiritual prin care este definită patria.

.....
.....

10. Identificați noile înțelesuri pe care le conferă poetul noțiunii de patrie.

Patria	*Înțelesuri*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

11. Demonstrați că poezia *Patria română* de George Coșbuc este o creație lirică.

.....
.....
.....
.....

12. Dați exemple de alte opere lirice studiate:

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....

13. Explicați semnificația titlului poeziei *Patria română*.

.....
.....

14. Transcrieți ultimele două versuri ale poeziei și explicați semnificația acestora.

.....
.....
.....

15. Indicați versul care se repetă în primele două strofe, prin comparație cu versul din strofa treia:

Strofa I: .....
Strofa a II-a: .....
Strofa a III-a: .....

16. Dați definiția odei, ca specie a genului liric.

.....
.....
.....

17. Indicați elementele care susțin apartenența poeziei *Patria română* la specia literară de odă.

....
....
....

18. Indicați câte două titluri de ode din literatura română și din literatura universală.

a) .....
.....
b) .....
.....

19. Citiți versurile de mai jos și numiți sentimentul fundamental pe care îl exprimă.

„Patria ne-a fost pământul
Unde ne-au trăit strămoșii,
Cei ce te-au bătut pe tine,
Baiazide, la Rovine,
Și la Neajlov te făcură
Fără dinți, Siane,-n gură,
Și punând dușmanii-n juguri
Ei au frământat sub pluguri
Sângele Dumbrăvii Roșii
Asta-i patria română
Unde-au vitejit strămoșii!"

.....
.....
.....
.....
.....
.....

20. Identificați metaforele din versurile de mai sus.

.....
.....
.....

21. Indicați și alte elemente specifice realizării artistice în odă:

a) interjecții: .....
.....
b) vocative: .....
.....
c) verbe la gerunziu: .....
.....

22. Citiți versurile de mai jos și desprindeți sentimentul fundamental exprimat.

Bandusie limpede cum e cristalul,
tu, apă-nchinată cu flori și vin dulce,
cu măini o să-ți dărui un ied,
cu fruntea umflată de coarne

vestindu-i de-acum amoroasele lupte;
zadarnic: odrasla zburdalnicei turme
cu sângele ei va-nroși
izorul tău rece ca gheața.

Pe tine a Caniculei arșiță cruntă
nu știe-a te-atinge: răcoare plăcută
dai boilor celor trudiți
și turmei ce paște răzleață.

Și tu-ntre fântânile cele vestite
vei fi, de-oi cânta cel stejar de deasupra
speluncii din care mereu
în șopot curg apele tale.

(Horațiu, *Oda a XIII-a – Cartea a III-a.*
Traducere: Teodor Naum)

23. Enumerați elementele care justifică apartenența versurilor anterioare la specia de odă:

.....
.....
.....

DICȚIONAR CULTURAL:

a) *Horațiu* (65–8 î.Hr.), poet latin. Fiu al unul sclav eliberat. Protejat al împăratului Augustus prin intermediul lui Mecena. A scris versuri echilibrate despre sensul vieții, satire cu accente critice la adresa moravurilor corupte ale societății romane, ode închinate contemporanilor, epistole cu caracter filosofic, etic sau literar. Epistola cunoscută sub titlul de *Arta poetică* reprezintă testamentul său literar.

b) *Bandusia*: numele izvorului din ținutul natal al lui Horațiu sau de lângă ferma sabină a poetului. Din această fântână izvora pârâul ce curgea pe moșia lui din Latium.

Vasile Alecsandri a scris piesa *Fântâna Blanduziei* (1884), în care tratează drama bătrâneții poetului ce-și simte încă inima tânără.

PSALMUL

PSALMUL PĂSTORULUI (Psalmul 22)

1. Psalmul dăruiește liniște sufletului, luminează gândul, trimițându-l spre cele înălțătoare într-o evlavioasă căutare.

Prin cânturile sale psalmistul David preamărește credința în Dumnezeu, arătând cât de fragilă și vulnerabilă este ființa umană dacă nu primește tăria harului divin.

Psalmul 22 se compune din șapte versete sintetizând comunicarea spirituală dintre om și divinitate. Dumnezeu este văzut ca ocrotitor, sprijin și călăuză pe drumul către adevăratele virtuți pe care omul le poate dobândi cu râvnă și răbdare.

Selectați cuvintele care sugerează rolul lui Dumnezeu în viața omului.

.....
.....
.....

2. Precizați semnificația verbului *a paște* și găsiți alt cuvânt din text aparținând aceluiași câmp lexical.

.....
.....
.....
.....

3. Apa a fost dată de Dumnezeu pământului, reprezentând originea oricărei forme de viață. Ea apare deseori în *Biblie* drept simbolul înțelepciunii sau al vieții spirituale duhovnicești, după cum sublinia Iisus când îi vorbea femeii din Samaria: „Cel care va bea din apa pe care i-o voi da eu nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viața veșnică." Ce semnificație are în text „apa odihnei" despre care vorbește David?

.....
.....
.....

4. În primele trei versete psalmistul invocă prezența lui Dumnezeu folosind verbe la persoana a III-a. În următoarele versete apar verbe, pronume personale și adjective pronominale posesive la persoana a II-a, numărul singular. Identificați-le și arătați semnificația lor.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Apropierea spirituală de învățătura duhovnicească este explicată în versetul 3: întoarcerea spre credință mijlocește descoperirea „căilor dreptății". Încrederea în puterea ocrotitoare a lui Dumnezeu îl face pe om să nu se mai teamă de amenințarea răului. Alegeți versetul în care este exprimată această idee.

.....

6. Scrieți sinonimele contextuale ale verbelor:

a umbla = ... *a necăji* = ...
a se teme = ... *a găti* = ...

7. Bucuria descoperirii lui Dumnezeu în propria-ți ființă este exprimată în propoziția „Tu cu mine ești". Ce înseamnă pentru cel credincios această descoperire?

Completați cu noi interpretări sugestiile de mai jos:

a) liniștea sufletească dobândită prin credință este o hrană spirituală care-ți întărește sufletul și te face mai puternic în fața dușmanilor;

b) este o primă etapă pe calea desăvârșirii pentru a ajunge în Împărăția Cerurilor;

.....
.....
.....

8. În versetul 5 al psalmului se observă folosirea a două sinonime relative: *toiag* și *vargă,* simboluri ale puterii divine. Punându-le în relație cu verbul *a mângâia*, psalmistul mulțumește lui Dumnezeu pentru înțelepciunea primită de la El. Protecție

și reazem, toiagul reprezintă un semn al suveranității, al capacității de a îndruma și a purta de grijă. Dezvoltați într-o compunere semnificația toiagului, atât în *Psalmul 22* cât și în *Biblie*.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. Solemnitatea rugăciunii este sugerată și prin formele inverse ale verbelor la timpul perfect compus. Identificați-le!

.....
.....

10. „Paharul Tău este adăpându-mă ca pe un puternic" spune David, subliniind bunătatea pe care o arată Dumnezeu față de el. Această idee e sintetizată într-o metaforă cu valoare de simbol. Identificați-o și alegeți interpretarea corectă ce-i poate fi dată:

a) belșug;

b) harul divin;

c) izvor al darurilor divine, încredințate oamenilor în funcție de capacitatea și de dorința lor de a le primi.

.....
.....

TEST DE EVALUARE

● Citiți următoarele versuri:

Cu chipul tău pe masă, trudesc să mă inspir...
Ca un jongleur ce scoate când flăcări, când cordele,
Aceste versuri scrise să te desfeți cu ele
Din inima mea arsă le-am scos să ți le-nșir.
Sunt psalmii mei de taină, o rugă necurmată (...)
Grăbită, căruntețea mă-mbracă-n promoroacă,
Amarnice vântoase de gânduri și nesomn,
Smuls unul câte unul, de visuri mă dezghioacă.
Pe râpile uitării, însingurat, mă-ntomn.
Îndură-te, coboară și vino de mă vezi
Pân' nu s-așternpe mine solemnele zăpezi.

(Vasile Voiculescu, *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară. Sonetul CLXXVI (22)*)

1. Explicați, în două enunțuri, rolul cuvintelor *a trudi*, *flacără*, *a arde*, *a lupta* în exprimarea concepției autorului despre poezie.

.....
.....
.....
.....
.....

2 puncte

2. Identificați figurile de stil din primele cinci versuri:
comparații: .....
.....
epitete: .....
.....
metafore: .....
.....

1,50 puncte

3. Transcrieți versurile care exprimă neliniștea dramatică a poetului.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

0,50 puncte

4. Explicați în câte un enunț semnificația poetică a metaforelor: *promoroacă* și *solemnele zăpezi*.

a) .....

.....

b) .....

.....

1 punct

5. Explicați rolul pe care îl au în versurile 1, 2, 4 cuvintele *trudesc, flăcări, arsă,* pentru a exprima concepția poetului despre iubire și artă.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2 puncte

6. Comentați valoarea artistică a verbului *mă-ntomn*.

.....

.....

.....

.....

.....

0,50 puncte

7. Desprindeți din versurile de mai sus două–trei trăsături care să justifice apartenența poeziei la specia literară de psalm.

.....

.....

.....

.....

.....

1 punct

8. Scrieți mai jos ideile din aceste versuri.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

0,50 puncte

Notă: Se acordă un punct din oficiu.

6. STRUCTURI NARATIVE ÎN VERSURI

BALADA POPULARĂ

MONASTIREA ARGEȘULUI

1. Argeșul poartă în undele sale ecoul atâtor legende care adună în ele fapte mărețe despre voievozii neamului. Pe malurile lui au trecut, de asemenea, căutători de frumusețe care au durat opere trainice, menite să înfrunte trecerea anilor.

Una dintre acestea o reprezintă minunea arhitecturală Mânăstirea Curtea de Argeș, ctitorie a lui Neagoe Basarab, despre a cărei înălțare, pe lângă documentele istorice, stă mărturie și creația populară *Monastirea Argeșului*. Ca specie literară aceasta este o baladă cu elemente de legendă. Identificați aceste elemente.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Completați punctele de suspensie cu ideile corespunzătoare în baladă momentelor subiectului.

Expoziționea:

a) Căutarea unui loc potrivit pentru construrirea mânăstirii.
b) .....

Intriga:

Surparea zidurilor.

Desfășurarea acțiunii:

a) Visul lui Manole în care i se revelează remediul eșecului.
b) .....
c) Ruga lui Manole adresată divinității.
d).....

Punctul culminant:

Zidirea Anei.

Deznodământul:

a) Pedepsirea meșterilor de către Negru-Vodă.
b) .....

3. Descrieți locul pe care urma să fie construită mânăstirea, arătând necesitatea zidirii ei pentru îndepărtarea forțelor malefice.

.....
.....
.....

4. Voievodul, pe de o parte, le promite meșterilor o recompensă pe măsura eforturilor lor, dacă reușesc să înalțe o mânăstire unică prin frumusețea ei, iar pe de altă parte, îi amenință cu moartea în cazul eșecului. Din această atitudine se desprind câteva trăsături morale ale lui Negru-Vodă. Numiți două dintre ele.

.....

5. Identificați cuvintele prin care este subliniată zădărnicia muncii meșterilor, care asistă neputincioși la surparea zidurilor.

.....
.....

6. Pentru a exprima spaima meșterilor care lucrează sub amenințarea voievodului, autorul anonim folosește alternativ două verbe. Precizați-le și arătați modul lor.

.....
.....

7. Argumentați, în cinci enunțuri, de ce Manole are privilegiul de a auzi în vis șoapta care dezvăluie posibilitatea continuării construcției prin zidirea unei femei, ca jertfă necesară realizării acestei opere de artă durabilă.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Apropierea Anei de Manole constituie declanșarea conflictului psihologic. Există o concordanță între starea sufletească a artistului, care evoluează de la neliniște la disperare, și natura dezlănțuită de Dumnezeu la rugămințile sale. Se observă în versurile care descriu acest moment abundența verbelor la conjunctiv cu valoare imperativă, cu ajutorul cărora sunt construite două invocații patetice. Precizați semnificația verbelor la imperfect și prezent folosite în această secvență.

.....
.....
.....
.....

9. Selectați versurile în care este exprimată compasiunea poetului anonim pentru destinul tragic al Anei.

.....
.....
.....
.....

10. Portretul fizic al Anei este realizat printr-o metaforă care înglobează, deopotrivă, sugestia de frumusețe, gingășie și sensibilitate. Identificați-o!

.....
.....

11. Frumuseții fizice îi corespunde una sufletească, trăsăturile morale ale acestui personaj fiind prezentate pe parcursul desfășurării acțiunii și a punctului culminant. Desenul alăturat este sugestiv pentru ilustrarea armoniei dintre portretul fizic și sufletul Anei. Scrieți pe petalele florii alte trăsături pe care le desprindeți din textul baladei.

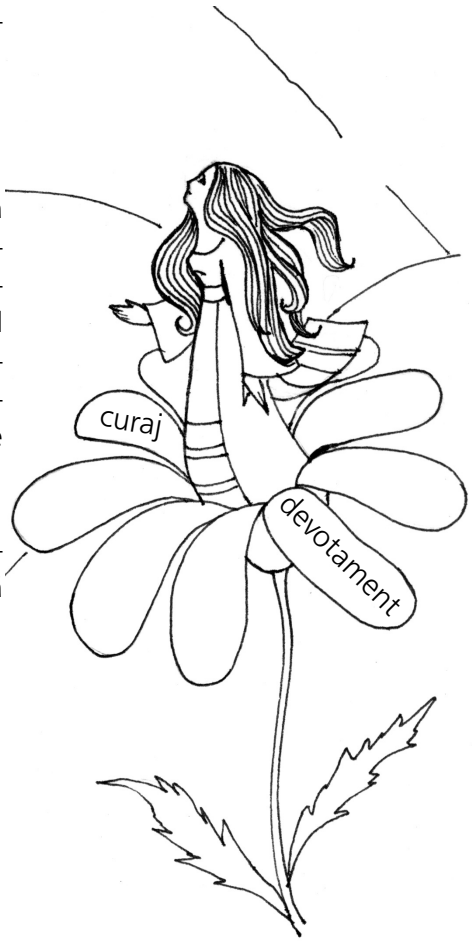

12. Găsiți relația dintre numele personajului feminin, care înseamnă în limba ebraică „cea bună", și profilul moral al acesteia.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

13. Afecțiunea lui Manole față de Ana este exprimată prin gesturi și cuvinte menite să-i risipească neîncrederea. Pe măsură ce zidul se înalță, autorul surprinde starea sufletească a lui Manole prin folosirea verbelor la imperfect *(ofta, tăcea, turba, lucra)*. Ce trăsături ale eroului se desprind din aceste momente de maximă tensiune? Selectați-le pe cele potrivite.

a) tăria de caracter;
b) capacitatea de a-și interioriza suferința;
c) spiritul de sacrificiu;
d) indiferența.

14. Completați cu noi interpretări motivul zidirii treptate, care dezvăluie zbuciumul sufletesc al lui Manole și suferințele Anei, pornind de la următoarele sugestii:

a) jertfirea Anei este esențială pentru împlinirea idealului artistic al lui Manole;

b) lupta din sufletul lui Manole dintre sentimentul de iubire pentru Ana și pasiunea lui pentru creație;

c) devotamentul Anei, care în naivitatea sa acceptă sacrificul ca pe un joc.

.....

.....

15. Explicați folosirea diminutivelor în episodul zidirii Anei.

.....

.....

16. În finalul baladei, Manole și cei nouă meșteri tind spre perfecțiunea pe care nu o pot atinge decât depășind limitele ultimei lor creații. Exprimați-vă părerea asupra deciziei domnitorului de a-i pedepsi pentru cutezanța lor.

.....

.....

.....

.....

17. Precizați semnificația fântânii, alegând una dintre variante (sau găsiți altă interpretare):

a) un liant între efemer și veșnic;

b) simbolul vieții;

c) suferința Anei metamorfozată în izvor de lacrimi;

d) purificarea spirituală cerută de cruzimea actului zidirii;

.....

18. Motivul lui Icar (Icarus) reprezintă deznodământul tragic al baladei. Acest motiv își are originea în literatura antică greacă. Icar este fiul celui mai mare arhitect al Greciei antice, Daedalus, care construiește faimosul labirint pentru regele Minos. După definitivarea construcției, este închis acolo împreună cu fiul lui, fiindcă știau taina construirii labirintului. Ei încearcă să scape, făcându-și aripi din pene lipite cu ceară. Năzuind să atingă soarele, Icar are un sfârșit tragic, prăbușindu-se în mare. Încercarea de a zbura simbolizează nevoia de libertate și aspirația artistului spre absolut.

Stabiliți asemănările și deosebirile dintre moartea lui Icar și sfârșitul celor zece meșteri.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. Eroul baladei *Monastirea Argeșului* are un nume simbolic, provenind din limba greacă și însemnând „cel ales". Pornind de la afirmația lui Lucian Blaga potrivit căruia „artistul este un om ales prin pasiunea sa de a crea" înfățișați într-o compunere trăsăturile de caracter ale meșterului Manole prin care acesta constituie adevăratul creator înzestrat cu har divin.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

20. Rezolvați rebusul de mai jos, știind că verticala A–B reprezintă numele eroului baladei *Monastirea Argeșului*.

1. Sinonimul substantivului *voievod.*
2. Sinonimul adjectului *părăsit*.
3. Trăsătura morală a meșterilor care, deși văd că ceea ce construiesc ziua se dărâmă noaptea, își continuă munca, sperând că vor termina mânăstirea.
4. Sentimentul nutrit de Manole față de soția sa, Ana.
5. Scândură de brad din care meșterii și-au construit aripi.
6. Numele poetului care a cules această baladă.

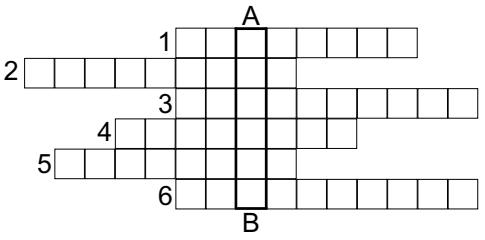

21. Prezentați evenimentul cultural care a dat naștere baladei *Monastirea Argeșului.*

.....
.....

.....
.....
.....
.....

22. Identificați circumstanțele de loc și de timp în balada *Monastirea Argeșului*. Citați versuri corespunzătoare:

a) locul .....
.....
.....

b) timpul .....
.....
.....

23. Delimitați secvențele din textul baladei corespunzătoare următoarelor motive epice. Rezumați conținutul epic al fiecărei secvențe:

a) motivul zidului părăsit (versurile 1– .....)
.....
.....
.....
.....
.....

b) motivul surpării zidurilor (versurile .....)
.....
.....
.....
.....
.....

c) motivul visului (versurile .....)
.....
.....
.....
.....
.....

d) motivul femeii destinate zidirii (versurile .....)
.....
.....
.....
.....
.....

e) motivul zidirii treptate (versurile .....)
.....

.....
.....
.....
.....

f) motivul conflictului feudal (versurile .....)

.....
.....
.....
.....
.....

g) motivul lui Icar (al zborului) (versurile .....)

.....
.....
.....
.....
.....

h) motivul fântânii (versurile .....)

.....
.....
.....
.....
.....

24. Evidențiați înțelesul faptului că Manole și cei nouă meșteri refac de mai multe ori, în timpul zilei, ceea ce se surpă în timpul nopții.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

25. Explicați înțelesul faptului că, după ce isprăvesc mânăstirea, meșterii răspund voievodului:

Află că noi știm / Oricând să zidim / Altă monastire...

.....
.....
.....

.....
.....
.....

26. Explicați importanța intrigii baladei (*motivul surpării zidurilor*):
a) pentru evoluția conflictului dintre voievod și constructori:
.....
.....
.....
.....
.....
b) pentru evoluția, ca personaj, a lui Manole:
.....
.....
.....
.....
.....

27. Explicați înțelesul versurilor: *O șoaptă de sus / Aievea mi-a spus...*
.....
.....
.....
.....
.....

28. Ce reprezintă șoapta de sus?
a) pentru femeia destinată zidirii
.....
.....
.....
.....
.....
b) pentru Manole
.....
.....
.....
.....
.....

29. Explicați semnificația conflictului dintre Manole *constructorul* și Manole *omul*.
.....
.....
.....

.....
.....

30. De ce credeți că femeia destinată sacrificiului este soția lui Manole și nu o altă *soțioară* sau *surioară*?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

31. Enumerați trăsăturile sufletești ale Anei, care nu se sperie de violența stihiilor dezlănțuite, continuându-și drumul.

.....
.....
.....

32. Evidențiați însușirile morale ale lui Manole, care, nereușind s-o întoarcă pe Ana din cale, se hotărăște s-o sacrifice.

.....
.....
.....

33. Pentru care dintre următoarele motive credeți că suferă Manole mai mult? Dezvoltați răspunsul pe care l-ați ales:

a) pentru că nu poate construi biserica;
b) pentru că trebuie să-și zidească soția;
c) pentru că nu poate construi biserica decât sacrificând-o pe Ana.

.....
.....
.....
.....
.....

34. De ce credeți că poetul anonim a ales modalitatea zidirii *treptate*, asupra căreia insistă până la detaliu?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

35. De ce credeți că hotărăște Negru-vodă să-i piardă pe cei zece meșteri?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

36. Ce înțeles dobândește încercarea meșterilor de a se salva, confecționându-și aripi de șindrilă?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

37. Explicați faptul că moartea celor nouă tovarăși ai lui Manole este prezentată în numai cinci versuri, iar moartea acestuia în douăzeci și patru de versuri.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

38. Cum explicați împrejurarea că, în momentul căderii în gol, Manole aude glasul Anei?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

39. Imaginați-vă moartea lui Manole, comentând versurile de mai jos, cu insistență asupra verbelor subliniate: Cum *o auzea*, / Manea *se perdea*, / Ochii-i *se-nvelea*, / Lumea *se-ntorcea*, / Norii *se-nvârtea*...

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

40. Comentați efectul stilistic al verbelor din rimă: Meșterii *grăbea*, / Sforile-*ntin-dea*, / Locul *măsura*, / Șanțuri largi *săpa*, / Și mereu *lucra* / Zidul *ridica*.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

41. Evidențiați efectul stilistic al repetițiilor și enumerațiilor în rostirea invocațiilor (rugăciunilor) lui Manole și în descrierea tablourilor naturii dezlănțuite.

.....
.....
.....
.....
.....

42. Alcătuiți o scurtă compunere în care să demonstrați că *Monastirea Argeșului* este o baladă populară.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

43. Citiți cu atenție balada populară *Soarele și luna*. Redactați apoi o compunere în care să demonstrați că *Soarele și luna* este o baladă cu elemente de legendă.

Îmbla, frate, mândrul soare
Îmbla, frate, să se-nsoare
Noă ai[1]
Pe nouă cai
Care noaptea pasc în rai,
Îmbla ceriul și pământul
Ca săgeata și ca vântul,
Dar toți caii-și obosea
Și potrivă nu-și găsea;
Ca sora sa Ileana,
Ileana Cosinzana,
Ce-i frumoasă ca o floare
Într-o iarnă fără soare.
– Sorioară Ileano,
Ileano Cosinzano!
Haideți să ne logodim,
C-amândoi ne potrivim
Și la plete și la fețe
Și la dalbe frumusețe.
Eu am plete strălucite,
Tu ai plete aurite;
Eu am fața arzătoare,
Tu, fața mângăietoare.
– Alei! frate luminate,
Trupușor făr' de păcate,
Nu se află-adevărat
Frați să se fi cununat.
Cată-ți tu de ceriul tău,
Și eu de pământul meu,
C-așa vrut-a Dumnezeu.
Soarele se-ntuneca,
Sus, la Domnul se urca,
Domnului se închina
Și din gură cuvânta:
– Doamne sfinte
Și părinte!
Mie timpul mi-a sosit,
Timpul de căsătorit,
Și potrivă n-am găsit
Ca soră-mea Ileana,
Ileana Cosinzana.
Domnul sfânt îl asculta
Și de mână mi-l lua
Și prin iaduri mi-l purta,
Doară că l-ar înspăimânta;
Și prin rai încă-l purta
Doară că l-ar încânta;
Apoi Domnul Dumnezeu
Cuvânta cu graiul său,
Iar când Domnul cuvânta,
Lumile se deștepta
Și cu drag îl asculta,
Cerurile străluceau,
Norii din senin perea:
– Soare, soare luminate,
Trupușor făr' de pacate,
Raiul tu l-ai petrecut
Și prin iad încă-ai trecut,
Ce mai zice gândul tău?
– Zice că sufletul meu,
Aleg iadul chiar de viu,

Numai singur să nu fiu,
Ci să fiu cu Ileana,
Ileana Cosinzana!
Soarele se cobora,
La sora lui se oprea,
Mândră nuntă pregătea,
Pe Ileana și-o gătea
Cu petează de mireasă,
Cunună de-mpărătească,
Și rochiță nețesută,
Din petre scumpe bătută.
Apoi mândri, el și ea
La biserică mergea.
Dar când nunta se făcea,
Vai de el, amar de ea!

Candelile se stingea,
Clopotele se dogea,
Sfinții fața-și ascundea,

[1] ai – ani, provincialism din Moldova.

Preoți în genunchi cădea.
Iar mireasa, vai de ea!
Frig de moarte-o coprindea,
Căci o mână se-ntindea
Și pe sus o rădica
Și-n mare mi-o arunca!
Valurile bulbucea,
Iar ea-n valuri cum trecea,
Mreană de-aur se făcea.

Soarele se nălța sus,
Se lăsa tot spre apus
Și-n marea se cufunda,
La soră-sa Ileana,
Ileana Cosinzana.
Iară Dumnezeu cel sfânt,
Sfânt în cer și pre pământ,
Mâna-n valuri că băga,
Mreana-n mână-o apuca
Și-n ceriuri o arunca
Și-n lună plin-o schimba.

Apoi Domnul Dumnezeu
Cuvânta cu graiul său;
Iar când Domnul cuvânta
Luminile se spăimânta,
Mările se tupila,
Munții se cutremura,
Ceriul se întuneca:
– Tu, Ileană Cosinzană,
Sufletel fără prihană,
Și tu, soare luminate,
Trupușor făr' de pacate!
Cu ochii să vă zăriți,
Dar să fiți tot despărțiți.

Zi și noapte plini de dor,
Arși de foc nestingător,
Veșnic să vă alungați,
Ceriul să cutrierați,
Lumile să luminați!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

BALADA CULTĂ

PAȘA HASSAN
de George Coșbuc

1. Conturați profilul literar al poetului George Coșbuc, completând rubricile de mai jos:

a) Date biografice

.....
.....
.....
.....

b) *Teme literare*	*Titluri de poezii reprezentative*
● Iubirea și natura	....
● Evenimente și profiluri umane din viața satului	....
● Momente din lupta pentru libertate socială și națională a poporului român	....

c) Volume de versuri: .....
.....
.....

2. Prezentați evenimentul istoric care a constituit sursa de inspirație pentru balada *Pașa Hassan* de George Coșbuc.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Delimitați textul baladei în secvențe (scene) corespunzătoare desfășurării întâmplărilor povestite. Sistematizați-le în macheta de mai jos, dând fiecărei scene un titlu potrivit.

Nr. crt.	*Delimitarea pe strofe*	*Titlul*

4. Identificați modalitățile prin care poetul sugerează dinamismul și fondul sonor al luptei, concentrându-vă atenția asupra strofei a doua:

„Cu tropote roibii de spaimă pe mal
Rup frânele-n zbucium și saltă;
Turcimea-nvrăjbită se rupe deolaltă
Și cade-n mocirlă, un val după val,
Iar fulgerul Sinan, izbit de pe cal,
Se-nchină prin baltă."

a) dinamismul luptei:

.....
.....
.....
.....
.....

b) fondul sonor al luptei:

.....
.....
.....
.....

5. Prezentați evoluția lui Mihai-vodă în balada *Pașa Hassan*, dezvoltând sugestiile de mai jos. Citați versuri ilustrative pentru constatările făcute.

a) prezența în luptă a lui Mihai

.....
.....
.....
.....
.....

b) Mihai îl caută și-l provoacă la luptă directă pe Hassan-pașa.

.....
.....

.....
.....
.....

c) provocarea voievodului stârnește în sufletul pașei o spaimă de moarte

.....
.....
.....
.....
.....

6. Procedați similar pentru pașa Hassan:

a) prezența în luptă a lui Hassan-pașa

.....
.....
.....
.....
.....

b) chemării la luptă, pașa îi răspunde cu fuga

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

c) din cauza spaimei, pașa simte supradimensionat prezența voievodului.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Demonstrați, într-o scurtă compunere, că portetul lui Mihai din strofa 8 este realizată printr-o hiperbolă.

.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Identificați epitetele și metaforele care contribuie la hiperbolizarea portretului lui Mihai:

a) epitete:

.....
.....
.....
.....
.....

b) metafore:

.....
.....
.....
.....
.....

9. Descoperiți fondul liric al baladei *Pașa Hassan*, identificând sentimentele trăite de personaje, pe de o parte, și de cititor, pe de altă parte. Argumentați constatările făcute.

a) Pașa Hassan

.....
.....
.....
.....

b) Mihai

.....
.....
.....
.....

c) Cititorul

.....
.....
.....
.....

10. Identificați epitetele, comparațiile și metaforele din textul baladei *Pașa Hassan:*

Epitete	*Comparații*	*Metafore*

11. Demonstrați, prin scurte comentarii, efectul stilistic al unui epitet, al unei comparații și al unei metafore, la alegere:

a) Epitetul

.....
.....
.....
.....

b) Comparația

.....
.....
.....
.....

c) Metafora

.....
.....
.....
.....

12. Redactați o scurtă compunere în care să demonstrați că poezia *Pașa Hassan* de George Coșbuc este o baladă cultă.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

13. Redactați o compunere în care să comentați, în paralel, două balade culte, la alegere (*Pașa Hassan* de George Coșbuc și *Balada morții* de George Topîrceanu; *Mihnea și baba* de Dimitrie Bolintineanu și *Mistrețul cu colți de argint* de Ștefan Augustin Doinaș etc.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

TEST DE EVALUARE

● Recitiți balada cultă *Pașa Hassan* de George Coșbuc și răspundeți la următoarele cerințe:

1. Formulați trei enunțuri (propoziții sau fraze) în care cuvântul *frâne* să aibă sensuri diferite.

a) .....
.....
b) .....
.....
c) .....
.....

0,75 puncte

2. Rezumați subiectul baladei *Pașa Hassan* de George Coșbuc.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2,25 puncte

3. Formulați tema baladei *Pașa Hassan* de George Coșbuc.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

0,50 puncte

4. Caracterizați cele două personaje principale din balada *Pașa Hassan* de George Coșbuc, într-o compunere de cel mult 15 rânduri.

.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3 puncte

5. Demonstrați apartenența baladei *Pașa Hassan* de George Coșbuc la genul epic în versuri, într-o coumpunere de maximum 10 rânduri.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1,50 puncte

6. Enunțați particularitățile prozodice ale versurilor baladei *Pașa Hassan* de George Coșbuc.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1 punct

Notă: Se acordă un punct din oficiu.

POEMUL EROIC

DAN, CĂPITAN DE PLAI

de Vasile Alecsandri

Studiul textului

1. Numiți cinci titluri de poezii din creația lui Vasile Alecsandri.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Cărui volum aparține poemul *Dan, căpitan de plai*? Precizați alte trei opere care fac parte din acest volum.

.....
.....

3. Indicați sursele de inspirație ale poemului *Dan, căpitan de plai.*

a) .....
b) .....

4. Ce relație se poate stabili între apoziția „șoiman de plai" din fragmentul de cântec popular și cea din titlul poemului?

.....
.....

5. Ce demonstrează motoul?

.....
.....

6. Precizați tema poemului *Dan, căpitan de plai* de Vasile Alecsandri.

.....
.....

7. Stabiliți, în acest context, semnificația titlului.

.....
.....
.....
.....
.....

8. Indicați modul de expunere dominant din creația *Dan, căpitan de plai* de Vasile Alecsandri.

.....
.....

9. Completați punctele de suspensie cu ideile corespunzătoare momentelor subiectului acestei opere.

I. Expoziţiunea:
a) Singurătatea lui Dan în mijlocul naturii.
b) .....
c) Prezentarea retrospectivă a tinereții lui Dan.

II. Intriga:
a) .....
b) Hotărârea lui Dan de a porni la luptă.

III. Desfășurarea acțiunii:
a) Drumul lui Dan către prietenul său, Ursan.
b) .....
c) .....
d) Rănirea lui Ursan, care este apărat de Dan.
e) .....
f) Luarea lui Dan ca prizonier de către tătari.

IV. Punctul culminant:
Propunerea făcută de Ghirai eroului de a renunța la credința străbună.

V. Deznodământul:
a) Protagonistul revede pentru ultima dată pământul Moldovei.
b) .....

10. Completați următorul rezumat cu prezentarea secvențelor care lipsesc.

Viteazul oștean al lui Ștefan, ajuns acum căpitan de plai, trăiește solitar și meditează la trecerea ireversibilă a timpului. Deslușind din glasul a doi stejari că țara este în primejdie, Dan imploră divinitatea pentru a-i da puterea să stârpească dușmanii din țară. Ajutat de forțele naturii, ajunge la Ursan – vechiul său tovarăș de arme – cu care pornește la luptă.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Patriot neînfricat, bătrân și înțelept, având un suflet veșnic tânăr, Dan dorește ca ultimul lucru pe care-l va face înainte de a muri să fie acela de a săruta pământul țării. Revederea gliei străbune este un prilej de bucurie atât pentru plaiul care a fost martor

de-a lungul timpului al evenimentelor, cât și pentru bătrânul oștean care are ocazia să mai îmbrățișeze o dată meleagurile strămoșești. Reîntors, așa cum a promis, în tabăra tătară, moare cu demnitate înainte ca oștenii dușmani să-l poată ucide. Poezia se încheie cu exprimarea admirației lui Ghirai pentru eroismul lui Dan dovedit în tinerețe și pentru puritatea morală ce a caracterizat întreaga sa viață.

11. Comentați momentul introductiv, urmărind prezentarea lui Dan între două vârste și în legătură cu natura și țara.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

12. Explicați semnificația expoziționii în structura poemului *Dan, căpitan de plai*.

.....
.....
.....
.....

13. Dați exemple de câte două pasaje narative și descriptive.

a) .....
.....
.....
.....

b) .....
.....
.....
.....

14. Transcrieți versurile care exprimă ruga adresată de Dan lui Dumnezeu și jurământul de credință către țară al acestuia.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

15. Copiați versurile în care este descris drumul lui Dan către prietenul său.

.....
.....
.....
.....
.....

16. Numiți modul de expunere folosit în prezentarea întâlnirii dintre Dan și Ursan; exemplificați prin versuri adecvate.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

17. Realizați un scurt portret al lui Ursan.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

18. Comentați dialogul dintre Ghirai și Dan.

.....
.....
.....
.....
.....

19. Transcrieți și comentați versurile în care Ghirai primește replica lui Dan.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

20. Identificați în versurile citate la exercițiul 19 figurile de stil prin care este exprimată legătura dintre condiția Ceahlăului și cea a românului neclintit în convingerile sale.

a) personificări .....
.....
b) metafore .....
.....
c) epitete .....
.....
d) hiperbole .....
.....

21. Desprindeți sensurile deznodământului acestei creații, reținând totodată mesajul ei înălțător.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

22. Numiți personajele literare din *Dan, căpitan de plai* de Vasile Alecsandri.

.....
.....
.....
.....
.....

23. Definiți personajul literar.

.....
.....
.....
.....

24. Precizați cele mai importante două modalități prin care își prezintă Alecsandri personajele.

a) .....
.....
.....
b) .....
.....
.....

Evoluția personajului principal

1. Pe eroii adevărați aripa necruțătoare a morții nu-i atinge, uitarea nu-i învăluie. Pentru ei trecerea clipelor înseamnă înălțare în templul amintirii. Eroii trăiesc prin fapte în sufletul urmașilor, existența lor se reîntrupează în cuvânt, se ascunde în pagini de carte, unde o căutăm cu emoție.

Vasile Alecsandri a realizat în poemul *Dan, căpitan de plai* chipul eroului exemplar pe care timpul l-a rezidit în inima codrilor, pentru a-i fi pavăză țării în ceas de primejdie.

Singurătatea lui Dan în mijlocul naturii nu reprezintă o izolare de semenii săi, nici semnul unui dramatism interior, ci expresia puterii sale de sacrificiu pentru binele țării.

a) Identificați procedeele artistice folosite de scriitor pentru a sugera singurătatea personajului:

- comparații: .....
- .....: *vechi pustnic*
- sinonime: .....

b) Precizați ce relație semantică se poate stabili între cuvintele: *solitară, singuratic, pustnic.*

.....

.....

2. Contemplând frumusețea naturii, de care se simte legat sufletește, și având o experiență bogată de viață, eroul meditează asupra trecerii ireversibile a timpului. Poetul stabilește o relație simbolică între răsăritul soarelui, ce corespunde tinereții, și apus, asociat senectuții.

a) Completați rândurile punctate cu procedeele artistice folosite pentru exprimarea acestei idei, după modelul dat:

- antonimele: *veselie – jale; răsare – apune*
- personificarea: „Dând viață luminoasă c-o caldă sărutare"
- .....
- .....

b) Identificați metafora prin care este definită tinerețea personajului.

.....

.....

3. Rememorând tinerețea eroului, scriitorul subliniază câteva dintre trăsăturile esențiale ale acestuia. Selectați-le pe cele care corespund secvenței retrospective.

a) curajul;
b) patriotismul;
c) înțelepciunea;
d) spiritul de sacrificiu;
e) dorința de libertate;
f) demnitatea.

4. Binele și răul, aflate într-o permanentă confruntare pentru a guverna lumea, se oglindesc în conștiința luptătorului, înrudit, prin aspirațiile sale, cu un personaj pozitiv din basm, care se pune în slujba binelui, biruind forțele potrivnice.

Selectați versurile în care autorul înfățișează acest aspect!

„Deci îi plăcea .....
.....
.....
.....
.....

5. Comuniunea spirituală a lui Dan cu divinitatea îi conferă acea noblețe sufletească specifică celui care-și înțelege menirea, având ca suport moral credința străbună.

Ruga adresată lui Dumnezeu sintetizează profesiunea de credință a ostașului a cărui viață se identifică plenar cu cea a patriei. Nu pentru sine cere prelungirea vieții, ci pentru a-și îndeplini datoria de apărător al neamului său chiar dincolo de limitele impuse de vârsta-i înaintată:

„O, Doamne, Doamne Sfinte, mai dă-mi zile de trai
Pân' ce-oi strivi toți lupii, toți șerpii de pe plai
Fă tu să-mi pară numai atunci paloșul greu
Când inima-nceta-va să bată-n peptul meu
Și-atunci inima numai de-a bate să încete
Când voi culca sub țârnă a dușmanilor cete!"

Completați rândurile punctate cu procedeele artistice folosite în versurile date:

- repetiția: Doamne, Doamne; toți .....
- verbe la modul imperativ: .....
- inversiunea (atributul antepus termenului regent, forma inversă a viitorului): .....
- metafore: .....

6. Alcătuiți o compunere în care să înfățișați motivul comuniunii om–natură așa cum se desprinde din acest poem.

Sugestii:

– prezența acestui motiv în creația populară și valorificarea lui de către poet;
– ipostazele în care apare natura în relație cu Dan;
– procedeele artistice folosite;
– identificarea cu natura îi conferă eroului atributul veșniciei.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Desfășurarea luptei este un prilej pentru scriitor de a evidenția în mod indirect câteva trăsături morale ale lui Dan. Numiți trei dintre ele.

.....

8. Ce figură de stil a utilizat scriitorul în versurile: „El intră și se-ndeasă în gloata tremurândă / Ca giunghiul cel de moarte în inima plăpândă"? Alegeți varianta corectă.

a) hiperbolă;
b) metaforă;
c) comparație.

9. Intransigența, vitejia personajului sunt sugerate și prin arma folosită de Dan, prezentată prin mai multe procedee artistice. Identificați-le și arătați semnificația lor.

Procedeul	Semnificația
● metaforă:	.....
● epitet:	.....
● comparație:	.....

10. Comentați descrierea bătăliei, încercând comparații cu alte asemenea scene din operele literare studiate:

.....
.....
.....
.....
.....

11. Prezentați măreția și demnitatea lui Dan într-o compunere de douăzeci de rânduri, raportându-vă la:

- imaginea eroului în drum spre prietenul său Ursan;
- momentul în care este chemat de Ghirai în cortul său după ce e luat prizonier;
- răspunsul dat hanului tătar la propunerea de a-și schimba credința.

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

12. Completați punctele conform cerințelor următorului tabel.

Citat	*Stare sufletească a lui Ghirai*
1. „El merge de se-nchide în cortu-i, umilit, Precum un lup din codri ce-au de câini gonit“	orgoliu rănit .....
2. „Întins ca un cadavru gios, pe covor, el zace“	.....
3.	disperare sete de răzbunare
4.	....

13. Atitudinea diferită a hanului tătar față de Dan demonstrează că este conștient de superioritatea morală a prizonierului său, care-și păstrează demnitatea și în condiții de captivitate. De aceea Ghirai încearcă să-i câștige încrederea, să-l convertească la propria-i credință, utilizând mai multe mijloace: măgulirea prin recunoașterea calității de mare luptător și temut adversar, oferirea unei recompense materiale în schimbul trădării, amenințarea cu moartea în cazul refuzului.

Hanul i se adresează lui Dan cu apelativul: *părinte* și *tată*. Aceste cuvinte ilustrează:

a) prețuirea virtuților morale;
b) respectul față de vârsta luptătorului român;
c) bunătatea hanului.
Alegeți varianta potrivită.

14. În dialogul dintre Dan și Ghirai poetul folosește un limbaj metaforic, cu scopul de a evidenția câteva trăsături morale ale personajelor. Precizați-le, raportându-vă la următoarele versuri:

„«Ghiaur! zice tătarul cu inima haină,
Ce simte firul ierbii când coasa e vecină?»
«Ea pleacă fruntea-n pace, răspunse căpitanul,
Căci are să renască mai fragedă la anul.»"

Ghirai < .....
.....

Dan < .....
.....

15. Precizați semnificația simbolică a Ceahlăului, cu a cărui imagine se compară Dan.

.....
.....

16. Selectați cuvintele prin care Dan definește metaforic cele două trăsături de caracter opuse: onoarea și dezonoarea.

.....
.....
.....

17. Idealul esențial al lui Dan a fost slujirea țării, mergând până la sacrificiul suprem. El ar dori să-și trăiască ultimele clipe respectând legământul sacru față de patrie. Respingerea darurilor oferite de han pune în lumină câteva dintre virtuțile sale morale. Identificați-le și arătați procedeele artistice folosite.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

18. Reîntoarcerea pe plaiurile Moldovei înseamnă o regăsire a propriei sale indentități. Sentimentul de mulțumire generat de faptul că i s-a îngăduit să atingă glia cu pasul șovăitor, să-și înece sufletul în tristețea despărțirii, să-și umple privirea cu frumusețile inegalabile ale meleagurilor străbune este exprimat prin câteva verbe cu valoare expresivă deosebită. Descoperiți-le.

.....
.....
.....

19. Țara apare în viziunea poetului ca un lăcaș sfânt unde bătrânul, cu smerenie, își ia rămas bun de la tot ce i-a fost drag. Gestul închinăciunii capătă valoare de simbol, sintetizând în el măreția personajului. El pare a domina întregul spațiu național, care-i răspunde cu aceeași dragoste. Precizați procedeul folosit pentru sublinierea ideii că țara își primește cu recunoștință eternă adevărații eroi.

.....

20. Pentru a avea o imagine sintetică a profilului moral al personajului principal din poemul *Dan, căpitan de plai* vă propunem un joc. Descoperiți încă cinci trăsături ale acestuia (pe vertical sau orizontal) prin labirintul literelor date.

N C O P Q R M N S T C S C B
A **I N T E L E P C I U N E** R
O P R N R B W U N **D** R I A N
R C A I C I N S T **E** A P N R
S M O D E S T I E **M** J E S T
T A D U N P X S T **N** A I O J
I R O D B S E T E **I** C L E K
A E E P A T R I O **T** I S M L
D T R B U L I U D **A** B M E O
N I U N C W A K N **T** O A N S
O E B L M O P N S **E** T R A M
B S R O A I T N R S I M N Q

Caracterizarea personajului Dan

1. Realizați caracterizarea personajului Dan din poemul lui Alecsandri, folosind următoarea schiță:

Felul caracterizării	*Mijlocul de caracterizare*	*Trăsăturile fizice și de caracter*
A. Directă (formulată direct)	De către autor.	....
	De către alte personaje.	....

	De către personajul însuși (autocaracterizare).	....
B. Indirectă (se desprinde din diferite aspecte)	Din faptele săvârșite, conduita adoptată, din gândurile și frământările sufletești ale personajului.	....
	Aspectul exterior al personajului.	....
	Mediul în care trăiește personajul.	....
	Limbajul personajului.	....

2. Cărei specii literare îi aparține această creație?

.....

.....

3. Definiți poemul eroic.

.....

.....

.....

.....

4. Ce asemănări și deosebiri puteți stabili între baladă și poem?

Asemănări	*Deosebiri*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

5. Demonstrați pe scurt că Dan, personajul principal din poemul lui Vasile Alecsandri, este o reprezentare simbolică a eroului popular.

.....

.....

.....

.....

.....

6. Dați exemple de alte poeme eroice din literatura română și din cea universală:

a)	b) .....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

7. Citiți scena luptei din poemul istoric *Dumbrava Roșie* de Vasile Alecsandri și realizați o caracterizare a lui Ștefan.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. IDEI ȘI SENTIMENTE

DOINA

DOINA POPULARĂ

1. Identificați sentimentele transmise de poezia *Voi brazi, -nalți, încetinați...*

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....

2. Grupați versurile poeziei pe baza categoriilor de sentimente identificate:

a) regret (părere de rău)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

b) tristețe

.....
.....
.....
.....

c) compasiune

.....
.....
.....
.....

3. Argumentați într-o scurtă compunere, pe baza efectuării exercițiilor 1 și 2, că *Voi brazi, -nalți, încetinați...* este o poezie lirică.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Delimitați textul poeziei în secvențe poetice corespunzătoare următoarelor motive lirice:

- ce te legeni (versurile 1– .....)
- transhumanță (versurile .....)
- stâna părăsită (versurile .....)

5. Apreciați prin scurte compuneri:

a) efectul enumerației din secvența motivului transhumanței (versurile 6–10);

.....
.....
.....
.....
.....
.....

b) funcția stilistică a diminutivelor folosite în versurile 6–12;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

c) efectul stilistic al opoziției dintre diminutivele din versurile 6–12 și epitetele de rezonanță aspră *lungă* și *lată* din versurile 14–15.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Explicați într-o compunere faptul că, deși 18 din cele 20 de versuri ale textului sunt „rostite" de brazi, ca răspuns la întrebarea inițială, totuși sentimentele exprimate aparțin oamenilor.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Demonstrați într-o scurtă compunere că poezia *Voi brazi, -nalți, încetinați...* este o doină populară.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Citiți o doină cultă, la alegere (de Șt.O. Iosif, George Bacovia, Mihai Eminescu, George Coșbuc etc.) și stabiliți, într-o compunere, deosebirile și asemănările cu doinele populare cunoscute de voi.

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. CONCIZIE ȘI ADEVĂR

PROVERBE. ZICĂTORI

1. „Proverbele și zicătorile se comportă ca adevărate nuclee expresive ale înțelepciunii umane. [...]

În ansamblu, ele constituie o imagine extraordinară a vieții poporului, a atitudinilor lui fundamentale, a raporturilor lui cu lumea și cu viața, și, cu prudența la care obligă marea lor generalitate, putem deduce din ele un tablou semnificativ de un cromatism fin, patinat, al existenței umane, în multiplele ei înfățișări." (George Muntean)

În aspirația sa de a atinge perfecțiunea, omul încearcă să-și concretizeze experiența de viață în formele memorabile pe care le regăsim în proverbe. Viața omului este supusă trecerii, dar se află mereu în relație cu veșnicia pe care n-o poate atinge și spre care jinduiește. Proverbul „Apa trece, pietrele rămân" ilustrează această întâlnire dintre efemer și etern, pe care gândul omului le așază alături.

Găsiți alte două proverbe care să reprezinte o meditație asupra condiției umane.

.....
.....
.....

2. Proverbele următoare conțin antonime.

Identificați aceste antonime și treceți-le în tabel, raportându-vă la valoarea lor morfologică:

a) „Cuiul cel nou scoate pe cel vechi afară."

b) „Cu un ochi râde și cu altul plânge."

c) „Dă-mi, Doamne, puterea tânărului și mintea bătrânului."

d) „Decât să trăiești murind mai bine să mori trăind."

e) „De la adevăr pân' la minciună e un lat de palmă."

Proverbul	*Antonime*	*Valoarea morfologică*
„Cel ce vorbește mult ascultă puțin.“	mult – puțin	adverb
„Cel ce se laudă cu răul la bine nu se gândește.“	răul – bine	substantiv

3. În următoarele proverbe apare verbul *a juca* exprimând idei diferite.

Găsiți încă două proverbe care conțin acest verb și arătați semnificația lor, după modelul dat.

Proverbul	*Semnificația*
a) „Ai intrat în horă, trebuie să joci.“	Exprimă un îndemn pentru a termina lucrul început.
b) „Câinii latră, ursul joacă.“	Arată indiferența față „gura lumii“.
c) „Joacă prin tindă / de-i ajung picioarele în grindă.“	....
d)	....
e)	....

4. În opera *Amintiri din copilărie*, Ion Creangă a inclus peste 70 de proverbe și zicători, ca sursă a umorului și pentru a conferi oralitate limbajului. Identificați proverbele din următoarele fragmente aparținând acestei opere și găsiți altele echivalente sub aspectul conținutului de idei.

a) „Însă degeaba mai clămpănesc eu din gură: cine ce are cu munca omului? Stricăciunea se făcuse și vinovatul trebuia să plătească. Vorba aceea: «Nu plătește bogatul, ci vinovatul.»“

b) „Însă Oșlobanu, care mânca cât șeptesprezece, ne cam pusese pe gânduri. Tată-său, popa Neculai, nu-i vorbă, avea de unde să-i trimeată, dar «ce-i în mână nu-i minciună»“.

c) „Iaca, așa se poate înșela omul de multe ori, când nici n-a gândit, dacă nu știe a judeca bine. Însă iar mă întorc și zic: «Tot pățitu-i priceput!»“

5. Ce defecte omenești sunt criticate în următoarele proverbe?

a) „Șede pe măgar și caută măgarul."

b) „Cine nu se-ndură de un cui pierde și potcoava."

c) „La casa cu două fete
Mor pisicile de sete."

d) „Rugina moale roade ferul tare."

e) „Tatăl adună paiele ca aurul, fiul risipește aurul ca paiele."

f) „Tot înșiră la gogoși
Spunând despre moși, strămoși."

.....

.....

.....

.....

.....

6. Jocul silabelor

Se dau următoarele silabe: E, VU, IN, TU, VA, MAI, A, TA, CEA, NA, TI, BU, RA, E.

Găsiți silaba potrivită fiecărui grup de litere din tabelul alăturat, pentru a forma paisprezece cuvinte corecte. Citind apoi silabele înscrise de sus în jos, veți afla un proverb despre învățătură.

	TERES
	CANTA
	LENT
	NET
	TIONAL
	MINENT
	TA
	MUTA
	CURIE
	TURAL
	LIENABIL
	IET
	NERETE
	CHILIBRU

7. Imaginați-vă, într-o scurtă compunere, felul în care a apărut proverbul „Buturuga mică răstoarnă carul mare".

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Consemnați succint conținutul (ce comunică) a trei proverbe, la alegere. Folosiți modelul de mai jos:

Proverbul	*Conținutul*
1	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

2	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
3	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

9. Explicați sensul propriu și sensul figurat al cuvintelor subliniate în proverbele următoare, după modelul de mai jos:

„Femeia înțeleaptă își *zidește casa*."

„Mai bine vorbe multe / Decât *suliți frânte*."

„Buturuga mică răstoarnă *carul mare*."

„Țăranca e *albina* casei."

Nr. crt.	*Cuvântul*	*Sens propriu*	*Sens figurat*
1	zidește	a ridica (a construi) un zid	a întemeia, a păstra, relații bune între membrii familiei.
2	casa	clădire folosită ca locuință	familie: tată, mamă, copii
3	suliți frânte		
4	buturuga mică		
5	carul mare		
6	albina		

10. Explicați pe scurt:

a) folosirea în proverbe a figurilor de stil: epitete, comparații, metafore etc.;

.....

.....

.....

b) concizia (scurtimea) proverbelor și zicătorilor;

.....

.....

.....

c) faptul că unele proverbe și zicători sunt versificate.

.....

.....

.....

11. Precizați atitudinea celui care rostește proverbul față de cel (cei) pentru care îl folosește (sau la care face aluzie), în proverbele (zicătorile):

a) „A aduce apă cu ciurul." .....

.....

b) „Vulpea, când n-ajunge la struguri, zice că sunt acri." .....

.....

c) „La plăcinte, înainte; / La război, înapoi." .....

.....

12. Citați alte trei proverbe care satirizează defecte omenești.

a) .....

b) .....

c) .....

13. Redactați o compunere în care să tratați, la alegere, una dintre temele sugerate de următoarele proverbe (zicători):

„Ai carte, ai parte."

„Omul sfințește locul."

„Toți se plâng de bani, dar de minte nimeni."

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TEST DE EVALUARE

● Citiți proverbele (zicătorile) de mai jos și răspundeți, în scris, cerințelor.

1. „Altora le dă povață,
   Dar pe sine nu se-nvață."
2. „Ascultă cu urechile, vezi cu ochii, dar taci cu gura."
3. „Astăzi rău, mâine mai bine,
   Până voi putea ca tine."
4. „Banul este ochiul dracului."
5. „Cu răbdare
   Treci și marea,
   Dar cu răul
   Nici pârâul."
6. „Gânduri multe, fără treabă,
   Dovedește minte slabă."
7. „Muierea când lipsește
   casa se risipește."
8. „Sabia de aur taie mai tare decât cea de fier."
9. „Vântul aţâță focul și vorba vrajba."

1. Formulați enunțuri cu câte două sinonime pentru fiecare dintre cuvintele: *a povățui, a învăța.*

.....
.....
.....
.....
.....

1 punct

2. Dovediți că rimele *povață/învață* din proverbul nr. 1 nu sunt întâmplătoare.

.....
.....
.....
.....

1,50 puncte

3. Relatați într-o compunere de maximum cincisprezece rânduri o întâmplare care să ilustreze proverbul nr. 5.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1,50 puncte

4. Transformați proverbul nr. 3 în așa fel încât cel ce sfătuiește să transmită mesajul, iar cel sfătuit să-l primească.

.....
.....
.....
.....

0,50 puncte

5. Precizați sensul propriu și pe cel figurat al cuvintelor *lipsește* și *risipește* din proverbul nr. 7.

.....
.....
.....
.....

0,50 puncte

6. Comentați sensul metaforic al proverbului nr. 7.

.....
.....
.....
.....

2 puncte

7. Identificați cel puțin două metafore în proverbele nr. 4, 8 și 9.

.....
.....
.....

0,50 puncte

8. Formulați învățăturile desprinse din proverbele nr. 2, 6 și 9.

.....
.....
.....
.....

1 punct

Notă: Se acordă un punct din oficiu.

9. SENS ȘI ÎNȚELEPCIUNE

PARABOLA

PARABOLA FIULUI RISIPITOR
(Parabola biblică)

În nemărginita sa dragoste, Dumnezeu a dăruit omului libertatea de a-și alege singur drumul spre bine ori spre rău. Tot El i-a îngăduit un popas necesar în rătăcirile sale, căința, trăirea regretului pentru răul săvârșit, asumarea greșelii înfăptuite. De la căința la pocăință e numai un pas, dar unul esențial, pentru că aceasta din urmă presupune refacerea drumului părăsit, îndreptarea, întoarcerea pe calea binelui, regăsirea propriei identități, care nu este posibilă decât prin credință. Aceasta este esența mesajului *Parabolei fiului risipitor*.

1. Fiul cel mic cere tatălui său averea ce i se cuvine, dar o risipește în scurt timp, devenind sărac.

Prezentați aceste fapte valorificând următoarele sugestii:

- bunurile materiale sunt considerate de fiul cel mic esența vieții și dorește să le ia în stăpânire și să-și trăiască viața în mod egoist;
- tatăl respectă hotărârea fiului, lăsându-l să-și aleagă singur drumul;
- plecarea de acasă poate fi comparată cu îndepărtarea de Dumnezeu;
- încrederea prea mare a fiului în propriile-i forțe, fără a apela la ajutorul divin îl duce pe calea pierzării;
- risipirea averii înseamnă declin moral, pustiire sufletească determinată de regrete.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Identificați versetele (indicând numărul lor), în care este înfățișată decăderea morală a fiului rătăcit.

.....

3. Explicați semnificația expresiei „venindu-și în sine", orientându-vă după sugestiile:

- recunoașterea greșelii făcute;
- conștientizarea vinei;
- exprimarea regretului pentru faptele sale.

.....
.....
.....
.....
.....

4. Sufletul păcătosului dornic să-și schimbe comportamentul se purifică prin suferință. Recunoașterea greșelii e primul pas spre îndreptare. Selectați cuvintele prin care se căiește fiul.

.....
.....

5. Prin cuvintele „Fă-mă ca pe unul din argații tăi" fiul ajunge la o înaltă treaptă de smerenie. El își preschimbă mândria în umilință, aspirațiile sale nu mai țintesc spre bunurile materiale. Fiul își încredințează cu umilință viața în mâinile tatălui, care-l simbolizează pe Dumnezeu. Cum îl primește acesta?

.....
.....
.....
.....

6. Pornind de la următoarea afirmație din *Biblie*: „căci oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța" (Luca 14, 1–14), exprimați-vă părerea în legătură cu atitudinea fiului în momentul întoarcerii.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Restabilirea legăturii dintre tată și fiu reprezintă o dublă bucurie: tatăl își regăsește fiul, iertându-i cele săvârșite în rătăcitoarea sa căutare, iar fiul recapătă încrederea și dragostea tatălui. Acesta îl pune în drepturile anterioare și îi dăruiește fiului mai mult decât considera acesta că merită.

Ce semnificație are ospățul dat în cinstea fiului regăsit? Alcătuiți o compunere de zece rânduri, orientându-vă după sugestiile:

- prin credință adevărată poți obține mai mult decât crezi că meriți;
- întoarcerea păcătosului la credință echivalează cu o sărbătoare a sufletului;
- Dumnezeu se bucură mult pentru regăsirea celor rătăciți (a păcătoșilor):

„Că așa și în cer va fi mai multă bucurie pentru un om păcătos care se pocăiește decât pentru nouăzeci și nouă de drepți care au nevoie de pocăință."

(Pilda cu oaia și drahma cea pierdută)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Considerați că fiul ascultător avea motive să fie nemulțumit de iubirea nemăsurată pe care tatăl i-o dovedise celui care a greșit?

Înainte de a vă exprima părerea, aducând argumentele necesare, reflectați asupra următoarelor întrebări:

- Fiul cel mare reprezintă omul care se supune spre a fi pe placul altora, nu din convingere adevărată?
- Capacitatea de apreciere reală a faptelor celor din jur este influențată de invidie?
- Este vorba în cazul fiului devotat tatălui de o credință adevărată sau doar de formalism?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. Răspunsul tatălui reprezintă o concluzie. Completați punctele cu alte semnificații:

- iertarea divină este nemăsurată
- .....
- .....

10. Stabiliți corespondența între mesajul *Parabolei fiului risipitor* și următorul fragment din *Epistola către Romani* a Sfântului Apostol Pavel: „Au doară uitați că bunătatea lui Dumnezeu vă îndeamnă la pocăință?"

.....
.....
.....

11. Citiți *Parabola fiului risipitor* și povestiți conținutul ei.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

12. Explicați semnificația titlului acestei parabole.

.....
.....
.....
.....

13. Transcrieți scurte fragmente care să sugereze următoarele sentimente ale personajelor din această narațiune.

a) înțelegere, bunătate, înțelepciune:

.....
.....
.....

b) credința în pocăință și în mărturisirea păcatelor: .....
.....
.....
.....

c) graba de a judeca pe alții cu prea multă asprime: .....
.....
.....
.....

14. Surprindeți trăsăturile sufletești pe care le evidențiază această narațiune.

a) tatăl: .....
b) fiul cel mic: .....
c) fiul cel mare: .....

15. Arătați pe cine simbolizează tatăl din *Parabola fiului risipitor*. Dar cei doi fii ai acestuia?

a) tatăl: .....
b) fiul cel mic: .....
c) fiul cel mare: .....

16. Enumerați trei trăsături general–umane desprinse din conduita celor trei personaje.

.....
.....
.....

17. Care este *Sfânta Taină a Pocăinței*?

.....
.....

18. Comentați următoarele cuvinte ale Mântuitorului:

a) „N-am venit să chem pe cei drepți la pocăință, ci pe cei păcătoși."

b) „Eu sunt Acela care șterge păcatele tale și nu-și mai aduce aminte de fărădelegile tale."

(*Isaia*, 43, 25)

a) .....
.....

b) .....
.....

19. Ce înseamnă căința de păcate?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

20. Precizați modul de expunere care predomină în *Parabola fiului risipitor*.

.....
.....

21. Indicați formele verbale prezente în această narațiune. Explicați semnificația acestora.

.....
.....
.....

22. Cărui fel de vorbire îi aparține textul de mai jos?

„– Tată, am păcătuit împotriva cerului și împotriva ta, nu mai sunt vrednic să mă chem fiul tău."

.....

23. Transpuneți textul în vorbire indirectă.

.....
.....

24. Descoperiți în *Noul Testament* parabole care să cuprindă următoarele semnificații morale:

a) legătura dintre ceea ce ești și faptele tale;

.....
.....

b) bucuria de a-i cunoaște și de a-i respecta pe cei din jurul tău;

.....
.....

c) grija față de cei în suferință;

.....
.....

d) iubirea față de oameni.

.....
.....

25. Desprindeți mesajul transmis prin această parabolă:

.....
.....
.....
.....
.....

26. Citiți următoarele parabole din *Noul Testament* și scrieți rezumatul uneia dintre ele:

a) *Pilda celor doi datornici;*
b) *Vameșul și fariseul;*
c) *Parabola neghinei;*
d) *Cele zece fecioare;*
e) *Parabola talanților;*
f) *Prizonierul scăpat.*

PILDA BOGATULUI NEMILOSTIV

Era un om bogat care se îmbrăca în porfiră și vison, veselindu-se în toate zilele în chip strălucit.

Iar un sărac, anume Lazăr, zăcea înaintea porții, plin de bube, poftind să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului; dar și câinii, venind, lingeau bubele lui.

Și a murit săracul și a fost dus de către îngeri în sânul lui Avraam. A murit și bogatul și a fost îngropat.

Și în iad, fiind în chinuri, ridicându-și ochii a văzut de departe pe Avraam și pe Lazăr în sânul lui. Și el, strigând, a zis: Părinte Avraame, fie-ți milă de mine și trimite pe Lazăr să-și ude vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, căci mă chinuiesc în această văpaie.

Dar Avraam a zis: Fiule, adu-ți aminte că ai primit cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum aici se mângâie, iar tu te chinuiești. Și peste toate acestea, între noi și voi s-a întărit prăpastie mare, încât cei ce voiesc să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi.

Iar el a zis: Rogu-te, dar, părinte, să-l trimiți în casa tatălui meu, căci am cinci frați, să le spună lor acestea, ca să nu vină și ei în acest loc de chin.

Și i-a zis Avraam: Au pe Moise și pe proroci; să asculte de ei!

Iar el a zis: Nu, părinte Avraame, ci dacă cineva dintre morți se va duce la ei, se vor pocăi.

Și i-a zis Avraam: Dacă nu ascultă de Moise și de proroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva dintre morți.

(După Luca 16, 19–31)

1. Citiți textul de mai sus, împărțiți-l în fragmente și scrieți mai jos ideile principale.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

2. Explicați sensurile următoarei învățături din Sfânta Scriptură:

„Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, și pe cel gol îmbracă-l."

(Isaia, 58.7)

.....
.....
.....
.....
.....

PARABOLA VIȚEI-DE-VIE ȘI A MLĂDIȚELOR

Eu sunt vița cea adevărată și Tatăl Meu este lucrătorul. Orice mlădiță care nu aduce roadă întru Mine, El o taie; și orice mlădiță care aduce roadă, El o curățește, ca mai multă roadă să aducă.

Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele.

Cel ce rămâne în Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic. Dacă cineva nu rămâne în Mine, se aruncă afară ca mlădița și se usucă; și le adună și le aruncă în foc și se ard.

1. Precizați:

a) cine este vița cea adevărată: .....

b) cine sunt mlădițele care se hrănesc și trăiesc din seva viței-de-vie:

.....

2. Exprimați-vă părerea:

a) Ce se întâmplă cu ramura altoită în alt trunchi?

.....
.....

b) Ce fel de viață trăiesc oamenii care s-au unit cu Hristos întru credință?

.....
.....

c) Ce semnificație morală și religioasă se desprinde din această parabolă?

.....
.....

PRINȚUL FERICIT

de Oscar Wilde

(fragment)

Sus, pe o columnă înaltă, stătea privind peste cetate statuia Prințului Fericit. Strălucea Prințul din creștet până-n tălpi în poleială de aur curat, ochii lui erau două safire luminoase, iar la mânerul spadei un mare rubin își juca apele sângerii.

Și toată lumea rămânea uimită la vederea lui.

– E frumos ca un cocoșel-de-vânt, își dădu odată părerea unul din Consilierii orașului, doritor să se ducă vestea despre priceperea sa artistică. Nu însă și la fel de folositor, adăugă el, de teamă să nu-l creadă oamenii cu capul în nori, așa cum nici nu era din fire.

– De ce nu poți să fii și tu ca Prințul Fericit? întrebă o mamă grijulie pe băiețelul ei care plângea după luna din cer. Prințului Fericit nu-i trece niciodată prin minte să plângă pentru fitece.

– Bine că mai e și-un fericit pe lumea asta! mormăi un biet dezamăgit, cu ochii pironiți pe minunata statuie.

– Parcă-ar fi un înger, spuneau Copiii Orfelinatului ieșind din Catedrală în falnicele lor anterie stacojii și curatele lor șorțuri albe.

– Dar de unde știți? se amestecă Dascălul de matematici. Văzut-ați vreunul cu ochii?

– Da, cum să nu, în vis, răspunseră ei, iar Dascălul de matematici se încruntă și-i săgetă cu privirea, căci el nu îngăduia copiilor să viseze.

Într-o noapte, a zburat peste acea cetate un flecușteț de Rândunel. Prietenele lui porniseră, cu șase săptămâni înainte, către Țara Egiptului, dar el rămăsese în urmă, îndrăgostit fiind de o Trestie, frumoasă ca nici una pe lume. O întâlnise la început de primăvară, pe când zbura în josul râului după o cogeamite gâză gălbuie, și atât de tare îl vrăjise mijlocelul subțire al Trestiei, încât se oprise locului, ca să-i vorbească.

– Mă lași să te iubesc? o întrebă deschis, căci îi plăcea să meargă drept la țintă, iar Trestia îi făcu o plecăciune adâncă.

Se pornise atunci Rândunelul să zboare jur-împrejur, mângâind apa cu aripile și stârnind mărunte unduiri argintii.

Era felul său de a-i face curte; și așa a ținut-o toată vara, cât a fost vara de lungă.

– Ce alegere caraghioasă, ciripeau celelalte Rândunele.

– N-are pic de avere, iar rubedenii, cu nemiluita!

Și, de bună seamă, râul gemea de Trestii. Pe urmă, când s-a ivit toamna, tot stolul și-a luat zborul, peste mări și peste țări.

După plecarea prietenelor, Rândunelul se simți însingurat, iar Sânziana dorului său începu să-l obosească.

„Îi lipsește farmecul vorbirii, își zise, apoi mi-e teamă că e și ușuratică, fiindcă prea-și face ochi dulci cu vântul."

Și, negreșit, la orice adiere a vântului Trestia se mlădia în neasemuit de grațioase reverențe.

„Îi înțeleg firea casnică, mai gândi Rândunelul, dar mie-mi place grozav să călătoresc și firesc ar fi să-i placă și soției mele."

– Vrei s-o luăm razna amândoi? o întrebă el în cele din urmă, dar Trestia își scutură capul.

Era tare legată de căminul ei.

– Ți-ai bătut joc de mine, izbucni Rândunelul. Eu plec spre Piramide. Rămâi cu bine!

Și își luă zborul.

A zburat așa o zi întreagă, și la vreme de seară a ajuns în cetate.

„Unde să trag oare? se întrebă el. Sper că orașul a făcut ceva pregătiri."

Ochii îi căzură pe statuia de pe columna înaltă.

– Am găsit! strigă el bucuros. E un loc minunat, în plin aer proaspăt!

Și se lasă de sus, chiar la picioarele Prințului Fericit.

– Ce mai iatac de aur! își zise încetișor, pe când privea în jur și se pregătea de culcare; dar, când să-și vâre capul sub aripă, un strop mare de apă a picat pe el. Ia te uită ce poznă! strigă mirat. Pe cer nu-i nici urmă de nor, stelele strălucesc de-ți iau ochii și cu toate astea plouă! Clima din nordul Europei e grozav de afurisită! Trestioara nu se mai sătura de ploaie, dar asta doar din egoism!

A mai picat apoi alt strop.

„La ce folosește o statuie, dacă nu te apără măcar de ploaie? se întrebă plictisit. Ia să-mi caut un horn ca lumea!"

Și se hotărî să zboare aiurea.

Dar când să-și deschidă aripile, pică al treilea strop...

Rândunelul privi atunci în sus și văzu... vai, ce-i fu dat să vadă?!

Ochii Prințului Fericit înotau în lacrimi și lacrimile alunecau atât de frumos, încât Rândunelul se simți înduioșat.

– Cine ești tu? îl întrebă el.

– Sunt Prințul Fericit.

– Atunci de ce plângi? adăugă nedumerit. M-ai udat leoarcă.

– Pe vremea când eram în viață și aveam o inimă de om, răspunse statuia, nu știam ce-s lacrimile, căci trăiam în Palatul „Sans Souci", unde durerii nu-i e îngăduit să intre. Cât era ziua de lungă mă veseleam în grădină cu prietenii mei, iar când cobora seara eram în fruntea dansului în Sala cea Mare. Jur-împrejurul grădinii se ridica un zid foarte înalt, dar niciodată nu mi-a trecut prin minte să întreb ce e dincolo de el; în preajmă, totul mi se părea atât de frumos! Curtenii mă numeau „Prințul Fericit" și fericit eram, cu adevărat, dacă plăcerea poate fi fericire. Așa am trăit și așa am murit. Iar acum, că nu mai am viață, m-au ridicat aici sus, atât de sus, încât pot vedea toată hidoșenia, toată amărăciunea cetății mele, și cu toate că inima mea e de plumb, alt nu pot decât să plâng. „Cum adică, nu e cu totul și cu totul de aur?" gândi Rândunelul în sinea lui, căci era prea cuviincios pentru a-și mărturisi gândul.

– Departe, tare departe, urmă statuia cu glas coborât și cântător, departe, într-o ulicioară, se află o căsuță sărmană. Prin fereastra-i deschisă văd o femeie stând la masă. Are fața suptă și ofilită, iar mâinile-i aspre și roșii sunt totuna de împunsăturile acului, căci e cusătoreasă. Acum brodează floarea-patimei pe rochia de atlaz ce-o va purta la viitorul bal al curții cea mai drăgălașă dintre însoțitoarele Reginei. Într-un ungher al odăii, băiețelul ei zace bolnav pe un pat. Are friguri și tânjește după portocale. Maică-sa nu poate să-i dea decât apă goală și el plânge...

Rândunel, Rândunel, micuț Rândunel, nu vrei să-i duci rubinul de pe mânerul spadei mele? Eu am picioarele înțepenite în soclul acesta și nu mă pot mișca.

– Pe mine mă așteaptă în Egipt, răspunse Rândunelul. Prietenele mele zboară în sus și-n jos, deasupra Nilului, și stau de vorbă cu florile uriașe de lotus. În curând or să se

ducă la culcare în cripta Regelui-cel-Mare. Regele se află chiar el acolo, în racla lui zugrăvită. E învelit în fețe galbene și îmbălsămat cu mirodenii. Are în jurul gâtului un șirag străveziu de jad verde, iar mâinile-i sunt ca două frunze veștede.

– Rândunel, Rândunel, micuț Rândunel, stărui Prințul, nu vrei să rămâi cu mine o noapte și să fii solul meu? Pe copil îl chinuie setea și pe maică-sa jalea.

– Vezi că mie nu prea îmi plac băieții, răspunse Rândunelul. Vara trecută, când locuiam pe lângă râu, erau doi bădărani de băieți, copiii morarului, care zvârleau mereu cu pietre în mine. Firește că nu m-au nimerit niciodată: noi, rândunelele, suntem grozav de meștere în ale zborului, apoi eu mă trag și dintr-un neam vestit în sprinteneală; oricum însă era o lipsă de cuviință...

Dar Prințul Fericit părea atât de îndurerat, încât Rândunelul se întristă.

– E foarte frig aici, îi spuse, dar am să mai rămân cu tine o noapte și o să-ți împlinesc solia.

– Mulțumesc, micuțule Rândunel, răspunse Prințul.

Și așa, după ce a scos rubinul de pe spada Prințului, Rândunelul zbură cu el în cioc, peste acoperișurile orașului.

A trecut pe lângă turnul Catedralei cu îngerii ciopliți în marmură albă. A trecut pe lângă palat și a auzit zvon de dans. O încântătoare fată ieșise în balcon cu iubitul ei.

– Cât de minunate sunt stelele cerului, îi șoptea el, și cât de minunată puterea dragostei!

– Nădăjduiesc să-mi fie gata rochia pentru serbarea cea mare, îi răspunse ea. Am poruncit să mi-o brodeze toată cu floarea-patimei, dar cusătoresele astea-s atât de trândave!

A trecut apoi Rândunelul peste apele râului și a văzut felinare atârnând de catargele corăbiilor. În cele din urmă a ajuns la căsuța cea sărmană și a privit înăuntru: băiețașul se zvârcolea în pat, scuturat de friguri, iar pe mumă-sa o doborâse somnul, de istovită ce era. S-a repezit Rândunelul și a pus bobul mare de rubin pe masă, lângă degetul femeii. A zburat apoi ușor jur-împrejurul patului, fluturându-și aripile peste fruntea copilului.

– Ce răcoare simt, se vede că-mi merge mai bine, șopti copilul și se cufundă într-o piroteală dulce.

Pe urmă Rândunelul își luă zborul îndărăt, la Prințul Fericit, și-i povesti tot ce făcuse. (...)

După această faptă bună, Prințul Fericit l-a rugat pe Rândunel să-i mai ajute pe tânărul Student și pe fetița care vindea chibrituri, sfârșind prin a da săracilor, foiță cu foiță, din aurul ce-i poleia statuia.

Rămasă fără strălucirea de altădată, statuia nu mai prezenta interes pentru Primarul și Consilierii orașului.

– Vai de mine și de mine! izbucni el deodată. În ce hal a ajuns Prințul Fericit!

– Chiar așa, în ce hal! încuviințară însoțitorii care erau întotdeauna de părerea Primarului.

Și se apropiară cu toții, ca să-l privească.

– Rubinul i-a căzut de pe spadă, i-au mai pierit și ochii, iar pe el, nici pic de aur! spuse Primarul.

– Aproape un cerșetor, nu alta! rostiră și Consilierii orașului.

– Și aici, în față, o pasăre moartă la picioarele lui, urmă Primarul. Trebuie să dăm numaidecât cetății o înștiințare cum că păsările sunt oprite să mai moară aici.

Iar conțopistul își însemnă grabnic înțeleapta propunere.

Așadar, au coborât de pe columnă statuia Prințului Fericit.

– O dată ce nu e frumos, nu mai e nici de folos, rosti Profesorul de istoria artelor, la Universitate.

Au topit apoi statuia într-un cuptor, iar Primarul a convocat pe dată Adunarea Breslașilor, pentru a hotărî ce trebuia făcut cu metalul.

– Se cuvine, firește, să avem altă statuie, lămuri el. Și statuia aceea va fi statuia mea!

– Statuia mea, răsună ecoul celorlalți Consilieri.

S-au luat apoi cu toții la ceartă; s-au certat așa, multă vreme, și s-or mai fi certând și astăzi.

– Ce lucru ciudat, se minună meșterul supraveghetor al muncitorilor din topitorie. Inima asta frântă, din plumb, nu vrea deloc să se topească! Așa că, afară cu ea!

Și au aruncat-o pe un maldăr de gunoi, acolo unde zăcea și Rândunelul mort.

– Adu-mi cele două lucruri mai de preț din oraș, porunci Dumnezeu unui înger.

Și îngerul îi aduse inima de plumb și pasărea moartă.

– Bine ai ales, zise Dumnezeu. În grădina Raiului, pasărea aceasta va cânta de-a pururi, iar în cetatea mea de aur Prințul Fericit mă va proslăvi veșnic.

1. Descifrați înțelesul acestei parabole.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Citiți integral povestirea *Prințul Fericit* de Oscar Wilde și încercați să explicați ce este fericirea.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Comentați fragmentul în care Prințul Fericit îi povestește Rândunelului viața pe care o ducea în Palatul „Sans Souci":

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Explicați de ce cele două personaje care fac fapte bune (statuia cu inimă de plumb a Prințului Fericit și Rândunelul) nu sunt oameni.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

FABULA CU MAIMUȚA

de Geo Dumitrescu

Tinerilor mei prieteni, talentați și
mândri – defăimați din copac...

Păroasă, cocoțată într-un pom,
maimuța meditează despre om.
(El doarme sub copac, gol, după scaldă –
ogoru-i tare, ziua fu prea caldă...)
Urât e, Doamne! – cugetă maimuța –
rău l-a-ntocmit natura, sărăcuța!

(Așa arată, deci? – vai, tare-i slut! –
așa ceva de când sunt n-am văzut!...):
anapoda, fără măsură,
lung de statură,
cu șira-băț, subțire și prea dreaptă,
și-n sus cu ochii, plesuv,
cu-un fel de treaptă...
Prea mare-n cap, în labe e prea scurt,
iar cât despre culoare –
sfinte soare! –
parcă-i făcut din ouă și iaurt!
Și să-l auzi vorbind – ce-i umblă gura,
maimuțărind în sunete natura!...
Cum naiba stă pe labele din urmă?...
Cu ce se scarpină și cu ce scurmă?...
Și cum se urcă oare în copac?
(Și-o muscă-i vine ăstuia de hac!)
Nici coadă n-are, maică, ptiu!, nici blană –
pe ger, o să-l ia dracu de pomană!...

Și tot așa zicea...
– Măre Vlahuță,
cum să se tragă ăsta din maimuță?!...

Morala:
Dacă ți-ai lepădat coadă și blană
și-ai coborât devreme din copac,
să nu te-aștepți, tu, mândră lighioană,
c-ai să le fii maimuțelor pe plac!...

1. Cum apare omul în ochii maimuței?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Precizați procedeele artistice folosite pentru descrierea câtorva trăsături fizice ale omului.

.....
.....
.....

3. Ce sentimente are maimuța față de om? Alegeți varianta corectă:
   a) admirație;
   b) compătimire;
   c) dispreț.

4. Precizați semnificația moralei din această fabulă.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

10. LECTURĂ SUPLIMENTARĂ

OBICEIURI ALE SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ

Sărbătorile de iarnă încep, propriu-zis, de la 6 decembrie (Sfântul Nicolae) și durează până la 7 ianuarie: 25 decembrie (Crăciunul), 1 ianuarie (Sfântul Vasile, Anul Nou), 6 ianuarie (Botezul Domnului, Boboteaza), 7 ianuarie (Sfântul Ioan Botezătorul).

Colinde propriu-zise
- vestesc marea sărbătoare a nașterii lui Iisus Hristos;
- transmit urări pe categorii de vârstă și profesionale: colind de fată, de flăcăi, de gospodar, de vânător, de pescar, de păstor etc.

COLINDATUL

Irozii; Vicleimul; Capra; Ursul
- forme de teatru popular de inspirație creștină: Irozii, Vicleimul
- spectacole cu măști pentru crearea bunei dispoziții: Capra, Ursu, astăzi;
- în vechime aveau, probabil, funcții magice.

Plugușorul
- Ritual agrar-spectacular de menire a fertilității pământului și a bogăției holdelor de grâu, cu accent pe muncă stăruitoare.

Rețineți!

Colindatul este un fenomen ceremonial-tradițional care marchează ciclul sărbătorilor de iarnă, cumulând mai multe funcții:

- vestește venirea sărbătorilor;
- instituie un comportament adecvat sărbătoresc;
- transmite urări de împlinire a dorințelor oamenilor;
- solidarizează comunitatea în sărbătoare;
- creează o atmosferă festiv-sărbătorească.

COLINDE

1.
O, CE VESTE MINUNATĂ

O, ce veste minunată
În Vitleem ni s-arată.
Astăzi s-a născut
Cel făr' de-nceput
Cum au spus prorocii.

Că la Vitleem Maria
Săvârșind călătoria
Într-un mic sălaș
Din acel oraș
A născut pe Mesia.

Pe Fiul în al său nume
Tatăl L-a trimis în lume
Să se nască
Și să crească
Să ne mântuiască.

2.
ASTĂZI S-A NĂSCUT HRISTOS

Astăzi s-a născut Hristos,
Mesia chip frumos.
Lăudați și cântați și vă bucurați.

Mititel și-nfășățel,
În scutec de bumbăcel.
Lăudați și cântați și vă bucurați.

Maica Sfântă îi zâmbește,
Și cu dragoste-L privește.
Lăudați și cântați și vă bucurați.

Cine-Ți va asculta povața,
Își va mântui viața.
Lăudați și cântați și vă bucurați.

Și de-acum pân-n vecie,
Mila Domnului să fie.
Lăudați și cântați și vă bucurați.

3.

Fă-te vesel, domnu bun,
Domnului bun!
Că ne vin da junii buni,
Junii buni, colindători,
D-uspăciorii lui Crăciun,
Lui Crăciun ălui bătrân,
În veșmântu mohorât,
Lungu-mi-i, largu-n pământ.

Pe la poale-i polijit,
Pe de margini mărgărit,
Jur-prejur de mânecele
Lucesc stele
mărunțele;
Între doi umeri ai lui
Lucesc doi luceferui,
Dar din față și din dos,
Dar din față ce-a luceară?

Lucea soare cu căldură.
Dar din dos ce mai lucea?
Lucea luna
cu lumina.
Junii buni așa grăiară:
– Și-am venit noi junii buni,
Junii buni, colindători,
Noaptea pe la cântători,
Și-am venit noi câtilin,
Ca soarele pin senin!
Cești domni buni așa grăiară:
– Ia săriți în cea grădină,
Că-n grădină-i
și-o stupină,
În stupină
și-o fântână,
În fântână-i
apă lină.
Apă-n vedre veți lua,
Rupe-un fir de trandafir
Și-un străpșor de busuioc
Și veniți voi lin, mai lin,
Rând în rând să ploaie-n rând,
Ca vara mai greu plouând,
Că mi-s sfinții adurmiți
Și sfinții s-or deșteptare,
Sfinții porți ne vor deschide,
Jupâne mese-or întinde,
Fete mari făclii aprinde,
Gazda-n casă ne-a primi
Cu bun dar ne-a dărui
C-un colac de grâu curat,
C-o spată de godinat,
C-o ferie rasă-n masă
Și cu doi-tri d-arginței.
Rămâi, gazdă, sănătoasă
Cu colinda veseloasă!

4.

Din forma ineluluiu,
Junelui, junelui bunu,
Luai urma leuluiu
Și o luai și o aflaiu,
Colea-ncoaci colea-ncoleare,
Colea-n vârful munțiloru,
Sub poalele braziloru.
Găsii leul adormitu,
Adormit, nepomenitu.
Leul din somn se trezeare
Și către june-mi ziceare:
– Ce-ai cătat junel pe-aici?
Doar călile le-ai zmintitu
Ori murgu ți-o bolânzitu?
June din grai îi grăiare:
– Călile nu le-am zmintitu
Murgu nu mi-a bolânzitu,
Ci-am venit să ne luptămu,
Să ne-alegem de viteji.
Se luară,
se luptară,
Zi de vară
până-n seară,
Când fu aicea-n cap de seară,
Pusă leu pe june josu.
June cum se meșterere
de sub leu iară ieșere.
Se luară
a doua oară,
Zi de vară
până-n seară
Când fu aicea-n cap de seară,
Pusă june pe leu josu,
Cum mi-l pusă zgardă-i pusă,
Și mi-l leagă-n curea neagră,
Și-l scoborî jos la țară,
Jos la țară
-n târg de mară,
Pe ulița greciloru,
Tot în fața feteloru,
Și-n cinstea părinților.
Câți pe june mi-l vedeau
Toată lumea-l fericeau:
Ferică de maică-sa-re,
Ce băiat o-nfășiatu
De-mi aduce leu legatu,
Leu legat nevătămatu,
Nici în puști că nu-i pușcatu,
Nici în săbii nu-i tăiatu,
Numa-n lupte că-i luptatu,

Numa-n lupte că sunt drepte,
De la Dumnezeu înțelepte.

5.
Sculați, sculați, boieri mari,
De vă căuitați:
Pe-o gură de vale
Soarele răsare,
Și vine spre voi
O tumă de oi:
Oile zbierând,
Mielușei săltând,
La stăpâni trăgând.
Cu cornițe-nvoalte,
'Nvoalte și-nvârtite
'N aur poleite,
Vouă dăruite.
Și mai vin spre voi
Herghelii de cai:
Caii nechezând,
Din copite dând,
Mari văpăi lăsând.
Cu coamele crețe,
Crețe, răsucite,
'N aur poleite,
Vouă dăruite!

6.
Ioana dă dimineață să scularǎ,
Jeneliloru!
Pă ochi negri să spălarǎ,
Vadra-n cap că mi-o luarǎ,
La fântână că-mi plecarǎ.
La fântână ce găseară?
Găsi fântâna stoborâtă.
Dar de cine-i stoborâtă?
Dă trei juni,
Ca trei păuni,
Câte trei sunt meșteri buni!
Unu sulița-mi strujește,
Altu doi șoimi arănește,
Ș-altu șele-mi poleiește.
Al dă sulița-mi strujește
Ceru Ioanei măr dân sân.
Ea cu foc mi-l blestemară:
– Ce să faci cu măr dân sân?
Putrezire-ai ca mărul
Ca mărul, ca măr dân sân!
Ăl dă doi șoimi arănește
Ceru Ioanei inelul.
Mai cu foc mi-l blestemară:
– Petrece-te-ai pân dânsul,
Printr-însul ca degetul!
Al de șei îmi poleiește,
Ceru Ioanei cununa.
Ea cu foc mi-l blestemară:
– Ce să faci cu cununa?
Cununa-te-ai cu dânsa,
Cu dânsa, stăpână-sa!
Iar Ioana, fată frumoasă,
Ea să fie sănătoasă!

PLUGUȘORUL

Aho, aho, copii argați,
stați puțin și nu mânați,
lângă boi v-alăturați
și cuvântul mi-ascultați.
S-a sculat mai an
bădica Troian,
ș-a încălicat
p-un cal învățat
cu nume de Graur,

cu șeaua de aur,
cu frâu de mătasă
cât vița de groasă;
și-n scări el s-a ridicat,
peste câmpuri s-a uitat
ca s-aleag-un loc curat
de arat
și semănat.
Și curând s-a apucat

.....
Ziua toată a lucrat,
brazdă neagr-a răsturnat,
și prin brazde-a semănat
grâu mărunt și grâu de vară,
deie Domnul să răsară.
Mânați, măi!
– Hăi, hăi!
.....
La luna,
la săptămâna,
își umplea cu apă mâna,
și se duse ca să vadă,
de i-a dat Dumnezeu roadă,
și de-i grâul răsărit,
și de-i spicul aurit.
Era-n spic ca vrabia,
era-n pai ca trestia!
.....
S-a strâns fine
și vecine,
și toți finii
și vecinii,
și vreo trei babe bătrâne
care știu rândul la pâne.
Și pe câmp i-a dus,
și pe toți i-a pus,
la lucrul pământului,
în răcoarea vântului.
Mânați, copii!
– Hii, hii!

Ei cu stânga apuca
Și cu dreapta secera,
și prin lan înainta
de păreau că înotau;
alții-n urma lor legau,
snopuri nalte adunau,
și clăi mândre rădicau
ce la soare se uscau.
Mânați, măi!
– Hăi, hăi!
.....
Și grâul se treiera,
și flăcăi îl vântura.
Dimerlia scutura,
harabalele-ncărca
și la moară le pleca.
Mânați, copii!
– Hii, hii!
.....
și turna d-asupra-n coș,
grâu mărunțel de cel roș;
grâul s-așeza pe vatră
și din coș cădea sub piatră;
de sub piatră în covată
curgea făina curată,
Mânați, copii!
– Hii, hii!
.....
Apoi mama plămădea
ș-o lăsa până dospea;
apoi colaci învârtea,
pe lopată mi-i culca
și-n cuptor îi arunca,
apoi iară cu lopata
rumeni îi scotea și gata.
Atunci ea-mpărțea vreo cinci
la flăcăii cei voinici,
și-mpărțea trei colăcei
la copiii mititei,
iară mândrului bărbat
îi dădea un sărutat.
Mânați, măi!
– Hăi, hăi!
Cum a dat Dumnezeu an
holde mândre lui Troian,
astfel să dea și la voi,
ca s-avem parte și noi;
să vă fie casa
casă,
să vă fie masa
masă;
tot cu mesele întinse
și cu fețele aprinse;
tot cu casele grijite,
cu buni oaspeți locuite;
și la anul să trăiți,
să vă găsim înfloriți

ca perii,
ca merii
în mijlocul verii.
Mânați, măi!
– Hăi, hăi!

De urat am mai ura,
dar ne-i că vom însera
pe la curtea dumneavoastră,
departe de casa noastră.
Dumneavoastră aveți parte
de curți nalte, luminate,
văruite,
șindrilite
și cu ferești strălucite;
noi avem bordeie mici,
bune de plugari voinici,
veltucite
și lipite
și cu stuh acoperite;
dar câte paie-s la noi,
atâți bani fie la voi!
De urat am mai ura,
dar ne-i că vom însera,
și avem a trece-n cale
o dumbravă rea din vale,
unde sunt fete nebune
ce azvârlă cu alune
și se leagă de feciori
ca albinele de flori,
și le-ncurc cărările
tot cu dezmierdările.

11. VERIFICAȚI-VĂ CUNOȘTINȚELE!

Folosind un *Dicționar de termeni literari,* încercați să definiți următoarele noțiuni de teorie literară.

A. NOȚIUNI GENERALE DESPRE LITERATURĂ

- Literatura:
  a) .....
  .....
  b).....
  .....
- Literatura științifică:
  .....
  .....
- Literatura beletristică:
  .....
  .....
- Literatura populară (folclorul literar):
  .....
  .....
- Literatura cultă sau literatura scrisă:
  .....
  .....
- Opera literară:
  .....
  .....
- Stilul:
  .....
  .....

- Calitățile stilului:
  a) generale: .....
  .....
  b) particulare: .....
  .....
- Limba literară:
  .....
  .....
- Stilurile funcționale ale limbii:
  a) .....
  .....
  b) .....
  .....
  c) .....
  .....
  d) .....
  .....

B. STRUCTURA OPEREI LITERARE

- Compoziția: .....
  .....
- Tema: .....
  .....
- Ideea: .....
  .....
- Subiectul operei literare (pentru opere epice și dramatice): .....
  .....
- Momentele subiectului:
  a) expoziționea: .....
  b) intriga: .....
  c) desfășurarea acțiunii: .....
  d) punctul culminant: .....
  e) deznodământul: .....
- Personajul literar (eroul operei): .....
  .....
- Mijloacele de prezentare a personajului:
  a) directă: .....
  .....
  b) indirectă: .....
  .....

- Moduri de expunere:

  a) .....

  .....

  b) .....

  .....

  c) .....

  .....

  d) .....

  .....

PROCEDEE STILISTICE

- Sensul propriu al cuvântului:

  .....

  .....

- Sensul secundar:

  .....

  .....

- Sensul figurat:

  .....

  .....

FIGURI DE STIL (DEFINIȚIE ȘI EXEMPLE)

- Alegoria:

  .....

  .....

- Comparație:

  .....

  .....

- Epitet:

  .....

  .....

- Hiperbolă:

  .....

  .....

- Metaforă:

  .....

  .....

- Metonimie:

  .....

  .....

- Personificare:

  .....

  .....

- Sinecdocă:

.....

.....

SINTAXA POETICĂ

- Antiteză:

.....

.....

- Aliterație:

.....

.....

- Asonanță:

.....

.....

- Enumerație:

.....

.....

- Interogație retorică:

.....

.....

- Imprecație:

.....

.....

- Invocație retorică:

.....

.....

- Inversiune:

.....

.....

- Repetiție:

.....

.....

FUNCȚIA STILISTICĂ A ELEMENTELOR LEXICALE, DE GRAMATICĂ, DE ORTOGRAFIE ȘI DE PUNCTUAȚIE

- Regionalisme:

.....

.....

- Arhaisme:

.....

.....

- Neologisme:

.....

.....

EXPRESIVITATEA LIMBAJULUI POETIC

- Sinonime:
  .....
  .....
- Antonime:
  .....
  .....
- Superlativul absolut al adjectivului:
  .....
  .....
- Schimbarea valorii gramaticale:
  .....
  .....
- Formele verbale inverse:
  .....
  .....
- Inversiunile topice:
  .....
  .....

C. GENURI ȘI SPECII LITERARE

- Genurile literare:
  a) .....
  .....
  b) .....
  .....
  c) .....
  .....
- Specii ale genului liric:
  a) doina: .....
  .....
  b) proverbul: .....
  .....
  c) zicătoarea: .....
  .....
  d) bocetul: .....
  .....
  e) elegia: .....
  .....
  f) meditația: .....
  .....
  g) oda: .....
  .....
  h) imnul: .....
  .....

i) pastelul: .....
.....
j) satira: .....
.....
l) epigrama: .....
.....
m) idila: .....
.....

- Specii ale genului epic:

a) balada: .....
.....
b) basmul: .....
.....
c) epopeea: .....
.....
d) fabula: .....
.....
e) legenda: .....
.....
f) nuvela: .....
.....
g) oraţia de nuntă: .....
.....
h) hiperbola: .....
.....
i) poemul: .....
.....
j) povestirea: .....
.....
l) pluguşorul: .....
.....
m) romanul: .....
.....
n) schiţa: .....
.....
o) snoava: .....
.....

- Specii ale genului dramatic:

a) drama: .....
.....
b) tragedia: .....
.....
c) comedia: .....
.....

D. ELEMENTE DE VERSIFICAȚIE

- Versul:

  .....

  .....

- Măsura:

  .....

  .....

- Strofa:

  .....

  .....

- Rima:

  .....

  .....

- Rima, felurile rimei:

  a) .....

  b) .....

  c) .....

  d) .....

- Ritmul:

  .....

  .....

- Ritmul; felurile ritmului:

  a) troheu: .....

  .....

  b) iamb: .....

  .....

  c) dactil: .....

  .....

  d) amfibrah: .....

  .....

  e) anapest: .....

- Poezii cu formă fixă:

  a) sonetul: .....

  .....

  b) rondelul: .....

  .....

  c) gazelul: .....

  .....

  d) glosa: .....

  .....

CUPRINS

1. Cartea – obiect cultural 3
2. Literatură și semnificație
   Textul literar. *Lumină lină* de Tudor Arghezi 5
   Test de evaluare 11
3. Structură și compoziție
   Călin (file din poveste) de Mihai Eminescu 12
4. Structuri narative
   Nuvela. *Două loturi* de I.L. Caragiale 25
      Exerciții morfo-sintactice 27
      Exerciții de ortografie și punctuație 27
      Interpretarea textului 28
   Romanul. *Moromeții* de Marin Preda 32
5. Structuri și forme lirice
   Imnul. *Deșteaptă-te, române!* de Andrei Mureșanu 35
   Oda. *Patria română* de George Coșbuc 40
   Psalmul. *Psalmul păstorului (Psalmul 22)* 44
   Test de evaluare 47
6. Structuri narative în versuri
   Balada populară. *Monastirea Argeșului* 49
   Balada cultă. *Pașa Hassan* de George Coșbuc 62
   Test de evaluare 68
   Poemul eroic. *Dan, căpitan de plai* de Vasile Alecsandri 70
      Studiul textului 70
      Evoluția personajului principal 75
      Caracterizarea personajului Dan 80
7. Idei și sentimente
   Doina. Doina populară 83
8. Concizie și adevăr
   Proverbe și zicători 86
   Test de evaluare 91
9. Sens și înțelepciune
   Parabola. Parabola fiului risipitor 93
10. Lectură suplimentară. Obiceiuri ale sărbătorilor de iarnă 107
11. Verificați-vă cunoștințele
   A. Noțiuni generale despre literatură 112
   B. Structura operei literare 113
   C. Genuri și specii literare 116
   D. Elemente de versificație 118

Pentru comenzi şi informaţii,
adresaţi-vă la:

Editura CORINT EDUCAŢIONAL
Departamentul de Vânzări

Calea Plevnei nr. 145, sector 6, Bucureşti,
cod poştal 060012
Tel.: 021.319.88.22, 021.319.88.33
Mobil: 0748.808.083, 0758.225.443
Fax: 021.310.15.30, 021.319.88.66
E-mail: vanzari@edituracorint.ro
Magazin virtual: www.grupulcorint.ro

ISBN: 978-606-8609-58-4
ISBN: 978-606-8609-60-7

Format: 16 / 70 x 100
Coli tipo: 7,5

Tiparul executat la:

B-dul Tudor Vladimirescu, nr. 31,
sector 5, Bucureşti, ROMÂNIA
fedprint
tipografie
Tel.: 411.00.55; 411.47.76 office@fedprint.ro